

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΚΡΟΜΒΕΛΙΟΣ ΝΑΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.

Τὸ Ἀγγλικὸν ναυτικὸν δὲν ἦτο πάντοτε τόσον μέγα ὅσον σήμερον. Ἀντικρὺ σχεδὸν τῆς Μ. Βρετανίας κεῖται ἡ Ὀλλανδία, τῆς ὁποίας τὸ ναυτικὸν κατὰ τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος ἐπεσκίασε τὴν ὀφρὺν τῆς Ἀλβιόνος. Περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐπῆλθεν ἡ μεγάλη Ἀγγλικὴ ἐπανάστασις ἡ ἀναβιβάσασα μίαν βασιλικὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος, καὶ τὰ συμπτώματα τῆς Ὀλλανδικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῶν περαιτέρω τυχόν αὐτῆς ἤρχισαν νὰ ὑποφαίνωνται ἐν τῷ φυσικῷ ἀνταγωνισμῷ ὅστις ἦτο συνεπὴς μεταξὺ δύο γειτόνων ναυτικῶν ἐθνῶν. Τότε ὁ Κρόμβελ, ὡς ἀμυντικὴν ἄμα καὶ ἐπιθετικὴν κατὰ τῆς Ὀλλανδίας μηχανήν, ἐνέπνευσεν εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ τὸν περίφημον νόμον τῆς 9 Ὀκτωβρίου 1651, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ προστατευθῇ τὸ Ἀγγλικὸν ναυτικὸν κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ ἀνταγωνιστοῦ του.

Ὁ νόμος οὗτος ἀπηγόρευεν ἀπολύτως εἰς τὰ ξένα πλοῖα τὴν ἐντὸς τῶν Ἀγγλικῶν θαλασσῶν ἀκτοπλοΐαν καὶ ἀλιείαν, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν διὰ ξένων πλοίων εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἀποικιῶν τῆς εἰσαγωγὴν τῶν προϊόντων τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερικῆς· ὅσον ἀφορᾷ τὰ προϊόντα τῆς Εὐρώπης, ἐξαίρεσις εἰς τὴν ἀνωτέρω ἀπαγόρευσιν ὑπῆρχε μόνον ὑπὲρ τῆς σημαίας τοῦ τόπου ἐν ᾧ παρήγοντο ἢ ἐξ οὗ ἀπεστέλλοντο ταῦτα, ἐξαίρεσις ὀνομαστικὴ διότι ἐπεβαρύνετο ἡ ξένη

σημαία διὰ τελωνιακῶν προσθηκῶν, ἰσοδυναμουσῶν πρὸς ἀπαγόρευσιν πλήρη. Ἀπαιτεῖται ἐν τούτοις ἡ παρατήρησις, ὅτι αἱ τελωνιακαὶ αὗται ἐπιβαρύνσεις δὲν περιέλαβον ὅλα τὰ ἐμπορεύματα, ἀλλὰ περιορίσθησαν εἰς ρητῶς κατονομαζόμενα, τὰ ὅποια ἦσαν καὶ τὰ σπουδαιότερα τῶν εἰσαγομένων ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ χώρου ὃν ἀπῆτει ἡ διὰ πλοίων μετακόμισις των καὶ τοῦ ποσοῦ ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἐνασχολήσῃ σπουδαίως τὴν Ἀγγλικὴν ναυτιλίαν. Ὡς τοιαῦτα ἐμπορεύματα τῷ 1660 μὲν ἐκανονίζοντο 18, τῷ 1825 δὲ 25. Κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν ἐπετρέπετο ἡ διὰ τῆς Εὐρώπης μεταβίβασις εἰς Ἀγγλίαν καὶ τὰς ἀποικίας αὐτῆς προϊόντων τῆς Ἀσίας, Ἀμερικῆς καὶ Ἀφρικῆς· τὸ μέτρον δὲ τοῦτο ἐπετείνετο ἰδίως κατὰ τοῦ συστήματος τῶν Ὀλλανδικῶν ἀποταμιεύσεων. Τέλος κατέστη μονοπώλιον Ἀγγλικὸν ἡ μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἀποικιῶν τῆς ἐμπορίας, καθὼς καὶ ἡ μεταξὺ τῶν τελευταίων πρὸς ἀλλήλας.

Διετηρήθη ἡ ἰσχὺς τοῦ νόμου τούτου ἐπὶ διακόσια σχεδὸν ἔτη, συζητεῖται δὲ ἂν εἰς αὐτὸ ὀφείλεται τὸ σημερινὸν μεγαλεῖον τῆς Ἀγγλικῆς ναυτιλίας. Ἐν πρώτοις συμπίπτει ὁ χρόνος τῆς εὐρυτάτης θεμελιώσεώς της πρὸς τὴν ἐκτεθεῖσαν προστατευτικὴν περίοδον αὐτῆς. Ἐπειτα ἐπικρατεῖ εἶδος τι ἐθνικῆς γοητείας ἐν τῷ προκειμένῳ νομοθετήματι· θεωρούμενον τοῦτο ὡς ὄπλον κατὰ τῆς Ὀλλανδικῆς ναυτιλίας, δὲν ὑπάρχει ἀμφισβόλια ὅτι ἐπεδίωξεν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τὸν προορισμὸν αὐτοῦ. Κατὰ πόσον ὁμῶς ἐκτείνονται τὰ δικαιώματα του εἰς τὸ ὀριστικὸν ἀποτέλεσμα τῆς καταπτώσεως τῆς Ὀλλανδικῆς δυνάμεως, δύσκολον νὰ ἀποφανθῇ τις. Τὸ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι ἡ Ὀλλανδία ἡττήθη καὶ ὅτι ὁ ναυτικὸς προβιβάσμος τῆς Ἀγγλίας ἐξώρμησεν ἔκτοτε ἀκάθεκτος. Ἡ σχέσις τοῦ φαινομένου τούτου ἐκίνησε ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν τοῦ Σμιθ, διότι, μεθ' ὅλην τὴν ἀντιπάθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸ προστατευτικὸν ἐν γένει σύστημα καὶ μεθ' ὅλα τὰ βαθέα τραύματα ἅτινα κατ' αὐτοῦ ἐπήνεγκεν, ἐθεώρει τὸν προκείμενον ναυτικὸν νόμον ὡς προϊόν ἀσφαλοῦς συνέσεως καὶ φιλοπατρίας, περιπλέον δὲ

ὡς ἀμυντικὸν μέσον κατὰ τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς τῶν Ὀλλανδῶν ἐπιδρομῆς.

Ἐν τούτοις ἐκ τῶν ὑστέρων ἡ μεγάλη ναυτικὴ τῶν Ἀγγλων ἐπίδοσις ἠδύνατο νὰ συνδυασθῇ πρὸς γενικωτέρους λόγους ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς χώρας αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς βιομηχανικῆς ἐπιδόσεως, τὴν ὁποίαν ἀφ' ἐνός ὁ γαιάνθραξ καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ πνεῦμα τῆς ἐφευρέσεως συνεκέντρωσαν, τρόπον τινα, ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, ἵνα κατὰ συνέπειαν ἀποτελεσθῶσιν αἱ πρὸς ἅπασαν τὴν οἰκουμένην ἐμπορικαὶ ἀκτῖνες αὐτῆς, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὁ ναυτικὸς προβιβάσμος δὲν ἠδύνατο ἢ ἀφεύκτως νὰ προέλθῃ ἐν τῇ μακρᾷ τῶν δύο τελευταίων αἰώνων διαρκείᾳ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ναυτικὸν τοῦ Κρόμβελ νόμον, ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ διετηρήθη ἐπὶ ἓνα περίπου αἰῶνα ἄνευ σημαντικῶν ἀλλοιώσεων, μέχρις οὗ ἡ ἐπανάστασις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐπήνεγκε τὴν πρώτην κατ' αὐτοῦ προσβολήν. Ἡ χειραφέτησις τῶν ἀποικιῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀπεδείκνυεν ἐμπράκτως τὸ πρῶτον μέρος τοῦ προκειμένου θεσμοῦ, βάσις τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ Μητρόπολις, πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ νομοθετικὴ βία ἐκάλει ἅπασαν τὴν οἰκονομικὴν δύναμιν τῆς ἀπανταχοῦ διεσπαρμένης Ἀγγλοσαξωνικῆς φυλῆς. Ὅταν αὕτη διεσπάρθη ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, οἱ δέλτοι τοῦ προκειμένου προστατευτικοῦ κατασκευάσματος ἐτέθησαν ἐπὶ τραπέζης, μέχρις οὗ διὰ τοῦ γνωστοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ συστήματος τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς βαθμιαίας μεταρρυθμίσεως ἐπῆλθεν ἡ τελεία κατάργησις του.

Μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τὴν κατόπιν αὐτῆς διὰ μακρῶν ἀγώνων ἐπελθοῦσαν πρώτην τροποποίησιν τοῦ Κρόμβελείου νόμου ὡς πρὸς τὸ ναυτικὸν τῆς νέας δημοκρατίας, οἱ αὐτοὶ λόγοι τῆς ἐπιγενομένης ἀνεξαρτησίας τῶν ἐπικρατειῶν τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς ἐξέτειναν καὶ πρὸς αὐτάς ἑτέραν ἐξαίρεσιν τοῦ προστατευτικοῦ νομοθετήματος. Βαθμηδὸν ἡ ἐξαίρεσις ἐξετάνθη καὶ πρὸς τὸ Ἀἰτὶ καὶ τὰς Ἀγγλικὰς Ἀντίλλας. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τὸ δημόσιον πνεῦμα ἤρχισε νὰ ἀσχολῇται ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῆς ναυ-

τικῆς ἐμπορίας, τῆς ὁποίας αἱ περιπλοκαὶ καὶ αἱ ὥς ἐκ τῶν τε-
λωνιακῶν ἀντεκδικήσεων καταστροφαὶ ἦσαν πλέον ἢ κατα-
φανεῖς, ἀπογυμνούμεναι βαθμηδὸν τῆς λάμπσεως τῶν πατριω-
τικῶν αἰσθημάτων. Κατὰ τὸ δεύτερον τέταρτον τῆς παρούσης
ἐκατονταετηρίδος διάφοροι συνθῆκαι εἰσήγαγον ἐν τῇ σφαίρᾳ
τοῦ ἐφηρμοσμένου δικαίου τῶν ἐθνῶν τὴν γόνιμον ἀρχὴν τῆς
ναυτιλιακῆς ἐλευθερίας. Τέλος τῷ 1847 ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ
Ricardo τὸ Ἀγγλικὸν κοινοβούλιον διώρισεν εἰδικὴν Ἐπιτρο-
πὴν πρὸς ἐξέτασιν τοῦ θέματος, καθ' ὃ ἐπρόκειτο περὶ δύο ἐκα-
τομμυρίων ἀνθρώπων ζώντων ἀπὸ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς
ναυτικῆς βιομηχανίας, περὶ 1 $\frac{1}{2}$ διλιουνίου δραχμῶν κατ' αὐ-
τὴν κεφαλαίου, περὶ 300 ἐκατομ. δρ. εἰς ἐνιαυσίους δαπάνας
ναυπηγικὰς, περὶ 260 ἐκατομ. δρ. εἰς μισθοὺς καὶ τροφὰς τῶν
ἐργατῶν τῆς θαλάσσης, περὶ 140 ἐκατομ. δρ. εἰς μισθοὺς
τῶν τεχνιτῶν τῆς ναυτικῆς βιομηχανίας, καὶ περὶ 800 ἐκα-
τομ. δρ. εἰς ἀποταμιευομένους ἐνιαυσίως ναύλους.

Ὁ ὄγκος τόσων μεγάλων συμφερόντων δὲν ἐμπόδισε τὴν
ἐπὶ τέλους παραδοχὴν τῆς μεταρρυθμίσεως· τὸ Ἀγγλικὸν
ναυτικὸν ἠδύνατο νὰ συναγωνισθῇ πρὸς πᾶν ἄλλο τῆς ὕψη-
λίου καὶ πρὸς πολλὰ ὁμοῦ ἠνωμένα. Ὅταν δὲ ἡ Ἀγγλικὴ κυ-
βέρνησις ἐπεχείρησε νὰ εἰσαγάγῃ ἐν τῇ νέᾳ νομοθεσίᾳ τὴν ἀρ-
χὴν τῆς ἀμοιβαιότητος, ἡ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων ἀπορρί-
ψασα αὐτὴν ἐξέτεινε τὰ εὐεργετήματα τῆς ναυτικῆς ἐλευθε-
ρίας καὶ πρὸς ἐκείνας ἀκόμη τὰς χώρας, αἵτινες διετήρουν
τὰς προτέρας ναυτικὰς ἀπαγορεύσεις. Τοιουτοτρόπως ἐψηφί-
σθη ὁ νόμος τῆς 26 Ἰουνίου 1849, ὅστις καταργῶν τὸν Κρομ-
βέλειον ἐκλείσει τὴν περίοδον τῆς ναυτικῆς ἐν Ἀγγλίᾳ προ-
στασίας. Ἡ περαιτέρω προαγωγὴ τῆς Ἀγγλικῆς ναυτιλίας
εἶναι ἐκτοτε γεγονὸς πανθομολογούμενον. Ἐπρόκειτο περὶ δε-
σμῶν τοὺς ὁποίους αἱ παλαιαὶ μέθοδοι ἀπῆλθον διὰ τὴν ἀνά-
πτυξιν τοῦ κοινωνικοῦ σώματος. Ἡ πεῖρα ὁμῶς ἀπέδειξεν, ὅτι
ἡ ἐλευθερία δίδει τὸ θρεπτικώτερον γάλα καὶ εἰσάγει τὴν στε-
ρεωτέραν ἀρμονίαν εἰς τὴν τοῦ ὄλου κίνησιν.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ.

Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἡ διεθνὴς καταστατικὴ ποιεῖται μεγά-
λας προόδους· ἀφ' ἑνὸς τὰ Συνέδρια καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ ἀτομι-
κοὶ τῶν θιασωτῶν αὐτῆς ἀγῶνες συντρέχουσιν εἰς τὸν συν-
δυασμὸν καὶ τὴν ἐν κοινῷ μελέτην τῶν κατὰ τόπους συλλε-
γομένων ἐπιστήμων πληροφοριῶν ἐπὶ τῆς ἐκτυλίξεως τῆς οἰκο-
νομικῆς ζωῆς κατὰ τὰ διάφορα στάδια αὐτῆς.

Τοιουτοτρόπως ἐκ τῆς δευτέρας ἐπόψεως οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ
K. Neumann-Spallart, ἐν τῇ τελευταῖον ἐκδοθείσῃ ὑπ' αὐ-
τοῦ Ἐπετηρίδι τῆς διεθνοῦς καταστατικῆς, περιέχουσι λίαν
ἐνδιαφέροντα διδόμενα ἐπὶ τοῦ παγκοσμίου ἐξωτερικοῦ ἐμπο-
ρίου. Πρόκειται, ἀκριβῶς εἰπεῖν, περὶ τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, τὰ
ὁποῖα διατελοῦσιν ἐν κανονικῇ πρὸς ἄλληλα συναλλαγῇ ἀπὸ
ἀνεγνωρισμένης τινος ἐν τῇ κλίμακι τοῦ πολιτισμοῦ βαθμί-
δος. Ἐκ τῶν ἀνὰ χεῖρας πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας δύναται
τις νὰ συνδυάσῃ πρὸς σχετικὴν διὰ προηγούμενα ἔτη μελέτην
τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως (φυλ. 51 σελ. 143 Μάϊος
1877), προκύπτει, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1876 τὸ παγκόσμιον
ἐξωτερικὸν ἐμπόριον (ἐκτὸς τῆς κινήσεως τῶν πολυτίμων με-
τάλλων) ἀνεβιβάσθη εἰς 70 διλιούνια ν. δραχμῶν, ἐνῶ τῷ
1874—75 ὑπελογίζετο εἰς 68,499 ἐκατομ. τῷ 1872—73
εἰς 72,206, τῷ 1869—70 εἰς 57,925 καὶ τῷ 1867—68
εἰς 55,268. Ἀξίον παρατηρήσεως, ὅτι τὸ ἔτος ἐκεῖνο (1873)
καθ' ὃ ἐμάστισεν ἰδιαιτέρως τὴν Εὐρωπαϊκὴν οἰκονομίαν ἡ
κρίσις, παριστᾷ ἀκμαιότερον τὸ παγκόσμιον ἐξωτερικὸν ἐμπό-
ριον· ὑποφαίνεται βεβαίως ἔντασις μείζων τῆς κατὰ τὸ ἔτος
τοῦτο παραγωγῆς, ἀφοῦ ἐπ' αὐτῆς κατὰ μέγα μέρος στηρίζε-
ται καὶ ἡ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ἀνάπτυξις· ὥστε ἔχει καὶ
ἡ δυσαρμονικὴ ἔντασις τῆς παραγωγῆς τοὺς ἐαυτῆς σκοπέλους.

Ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, ὑπολογίζο-

μένου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου κατὰ τὰ ἐν λόγῳ πέντε ἔτη ἡμοῦ εἰς 323 $\frac{7}{10}$ διλιούνια ν. δρ., εἰς μὲν τὴν εἰσαγωγὴν ἀνήκουσιν 172, εἰς δὲ τὴν ἐξαγωγὴν 121 $\frac{7}{10}$ παραλειπομένων τῶν μονάδων ἑκατομμυρίου. Πῶς συμβαίνει, ὥστε ἡ εἰσαγωγὴ ἐν τῷ παγκοσμίῳ ἐξωτερικῷ ἐμπορίῳ νὰ ὑπερτερῇ ἐν τὸς πέντε ἔτων τῆς ἐξαγωγῆς κατὰ τὴν μυθώδη ποσότητα τῶν 50 διλιουνίων; Καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ γενικῇ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν ἐννοία δὲν ὑπάρχουσιν ἔθνη ὠφελούμενα καὶ βλαπτόμενα κατὰ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τῶν προστατευτικῶν, ἀλλὰ πρόκειται περὶ ἀθροίσματος τῶν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν κυκλοφορουσῶν συλλήβδην πραγματειῶν, προφανὲς ἀποβαίνει, ὅτι τὸ πλεόνασμα τῆς εἰσαγωγῆς δὲν εἶναι ἀφαίρεσις ἐκ τοῦ βαλαντίου οὐδενός, ἀλλὰ προσθήκη ἀξίας τὴν ὁποίαν τὰ ἐξαγόμενα ἐμπορεύματα ἐπιτυγχάνουσιν ἀπὸ τῆς φορτώσεως τῶν μέχρι τῆς εἰς τὰς ἐπιζητούσας αὐτὰ ἀγορὰς ἐκφορτώσεως αὐτῶν, δι' ὅλης τῆς ποικιλίας τῶν μεταξὺ ἐργασιῶν καὶ ὠφελημάτων. Ὅσοι νομίζουσιν, ὅτι ἡ ὑπέρβασις τῆς εἰσαγωγῆς ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι καταστρεπτικὴ εἰς τὰ ἔθνη, πρέπει νὰ κλαύσωσιν ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐπὶ τοσούτων διλιουνίων καταστροφῇ. Περιττὸν νὰ ἐρωτηθῇ πρὸς παρηγορίαν τῶν «ποῖος ἐπὶ τέλους ὠφελήθη τὰ 50 ταῦτα διλιούνια, ἂν ἔχῃ αὐτὸ τὸ εἰσαγαγὸν αὐτὰ ἀνθρώπινον γένος;»

Ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῶν ἡπείρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων διαμοιράζεται τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον τοῦ 1876 παρατηροῦμεν, ὅτι 50 διλιούνια ν. δρ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην (28,202 ἑκατομ. εἰσαγωγὴ καὶ 21,681 ἐξαγωγὴ), 10,500 ἑκατομ. εἰς τὴν Ἀμερικὴν (4,864 εἰσαγωγὴ καὶ 5,636 ἐξαγωγὴ), 5,653 εἰς τὴν Ἀσίαν (2,445 εἰσαγωγὴ καὶ 3,208 ἐξαγωγὴ), 2,311 εἰς τὴν Αὐστραλίαν (1,189 εἰσαγωγὴ καὶ 1,122 ἐξαγωγὴ), καὶ 1,455 εἰς τὴν Ἀφρικὴν (672 εἰσαγωγὴ καὶ 783 ἐξαγωγὴ). Ἡ μὲν Εὐρώπη προπορεύεται εἰς τὴν εἰσαγωγὴν (πλεόνασμα 6 $\frac{1}{2}$ διλιούνια), ἡ δὲ Ἀμερικὴ εἰς τὴν ἐξαγωγὴν (πλεόνασμα 772 ἑκατομ.). ἐκ τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ κόσμου ἔρχονται κατόπιν ἐν μὲν τῇ σειρᾷ τῶν πλεονασμάτων

τῆς ἐξαγωγῆς ἡ Ἀσία (763 ἑκατομ.) καὶ ἡ Ἀφρικὴ (111), ἐν δὲ τῇ τῶν πλεονασμάτων τῆς εἰσαγωγῆς ἡ Αὐστραλία (67). Περὶ ἐργος εἶναι ἡ τοιαύτη μεταξὺ Εὐρώπης καὶ τοῦ νεωτάτου τῆς οἰκουμένης τμήματος συναίτησις. Ἐν τούτοις καὶ ἡ κλίμαξ τῶν πλεονασμάτων τῆς ἐξαγωγῆς ἠδύνατο νὰ μελετηθῇ σχετικῶς πρὸς τὸ σύνολον τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καθ' ἑκάστην τῶν τριῶν ἡπείρων τῆς Ἀμερικῆς, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Εὐρώπην, προΐσταται τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῆς ἐμπορίου ἡ Ἀγγλία 15,708 ἑκατομ. ν. δρ. (9,379 εἰσαγωγὴ, 6,419 ἐξαγωγὴ)· ἀκολουθῶς δὲ ἔρχονται ἐν τῇ ἐπομένῃ σειρᾷ αἱ λοιπαὶ ἐπικράτειαι: Γερμανία 8,079 (4,892 εἰσ. 3,187 ἐξ.), Γαλλία 7,564 (3,988 εἰσ. 3,576 ἐξ.), Ρωσσία 3,535 (1,922 εἰσ. 1,613 ἐξ.), Αὐстро-ουγγαρία 2,824 (1,336 εἰσ. 1,488 ἐξ.), Ὁλλανδία 2,649 (1,516 εἰσ. 1,133 ἐξ.), Ἰταλία 2,544 (1,327 εἰσ. 1,217 ἐξ.), Βέλγιον 2,512 (1,449 εἰσ. 1,063 ἐξ.), Ἰσπανία 1,210 (575 εἰσ. 635 ἐξ.), Τουρκία 712 (462 εἰσ. 250 ἐξ.), Σουηδία 708 (396 εἰσ. 312 ἐξ.), Δανιμαρκία 574 (321 εἰσ. 253 ἐξ.), Νορβηγία 392 (247 εἰσ. 145 ἐξ.), Πορτογαλλία 292 (159 εἰσ. 133 ἐξ.), Ρουμανία 223 (81 εἰσ. 142 ἐξ.), Ἑλβετία 198 (;), Ἑλλάς 196 (120 εἰσ. 76 ἐξ.), Σερβία 71 (32 εἰσ. 39 ἐξ.).

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀμερικὴν, προΐστανται αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι 5,447 ἑκατομ. ν. δρ. (2,425 εἰσαγωγὴ, 3,022 ἐξαγωγὴ)· ἔπονται δὲ κλιμακιδὸν αἱ λοιπαὶ αὐτῆς χώραι: Βρασιλία 1,036 (501 εἰσ. 535 ἐξ.), Καναδᾶ 922 (497 εἰσ. 425 ἐξ.), Ἀργεντίνη 427 (183 εἰσ. 244 ἐξ.), Χιλὶ 385 (196 εἰσ. 189 ἐξ.), Κούβα 325 (150 εἰσ. 175 ἐξ.), Περού 322 (125 εἰσ. 197 ἐξ.), Μεξικὸν 318 (152 εἰσ. 166 ἐξ.), Ἀγγλικαὶ Ἀντίλλαι 211 (110 εἰσ. 101 ἐξ.), Γαλλικαὶ Ἀντίλλαι 140 (63 εἰσ. 77 ἐξ.), Οὐρουγκουάη 137 (70 εἰσ. 67 ἐξ.), Πόρτο-Ρίκο 122 (77 εἰσ. 45 ἐξ.), Βενεζουέλα 116 (56 εἰσ. 60 ἐξ.), Κεντρικὴ Ἀμερικὴ 114 (36 εἰσ. 78 ἐξ.), Ἀγγλικὴ Γουιάνη 113 (46 εἰσ. 67 ἐξ.), Κολομβία 89 (36 εἰσ. 53 ἐξ.), Αἰτὶ 86 (45 εἰσ. 41 ἐξ.), Νέα Γῆ 72 (38 εἰσ. 34 ἐξ.), Βο-

λίβια 54 (29 εισ. 25 έξ.), Ίσημερινος 26 (6 εισ. 20 έξ.), "Άγιος Δομένικος 17 (9 εισ. 8. έξ.), Όλλανδική Γουϊάνη 13 (7 εισ. 6 έξ.), Γαλλική Γουϊάνη 8 (7 εισ. 1 έξ.).

Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν προΐσταται μὲν ἡ Ἀγγλικὴ Ἰνδία, 2,358 ἑκατομ. ν. δρ. (884 εισ. 1,474 έξ.), ἔπονται δὲ ἡ Κίνα, 1,133 (527 εισ. 606 έξ.), Σόνδη 509 (266 εισ. 243 έξ.), Ἰάβα καὶ Μαδούρα 497 (192 εισ. 305 έξ.), Ἰαπωνία 288 (137 εισ. 134 έξ.), Κεϋλάνη 268 (134 εισ. 150 έξ.), Γαλλικὴ Κογκινία 155 (67 εισ. 88 έξ.), Σουμάτρα, Όλλανδικὴ Ἰνδία 152 (70 εισ. 82 έξ.), Ἀσιατικὴ Ρωσσία 122 (84 εισ. 38 έξ.), Σιάμ. 84 (39 εισ. 45 έξ.), Περσία 41 (27 εισ. 14 έξ.), Γαλλικὴ Ἰνδία 22 (7 εισ. 15 έξ.), Φορμόζη 18 (8 εισ. 10 έξ.), Λαβυάνη 6 (3 εισ. 3 έξ.).

Κατὰ δὲ τὴν Αὐστραλίαν, προΐσταται ἡ Βικτώρια 786 ἑκατομ. ν. δρ. (417 εισ. 369 έξ.) καὶ ἔπονται ἡ Νέα Οὐαλλία 679 (337 εισ. 342 έξ.), ἡ Νέα Ζηλανδία 346 (200 εισ. 146 έξ.), ἡ μεσημβρινὴ Αὐστραλία 226 (105 εισ. 121 έξ.), ἡ Κεενσλάνδη 179 (83 εισ. 96 έξ.), ἡ Τασμανία 57 (30 εισ. 27 έξ.), αἱ Σανδβίχοι νῆσοι 19 (8 εισ. 11 έξ.), ἡ δυτικὴ Αὐστραλία 19 (9 εισ. 10 έξ.).

Τέλος ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀφρικὴν, προΐσταται ἡ Αἴγυπτος 476 ἑκατομ. ν. δρ. (146 εισ. 330 έξ.), ἀκολουθοῦσι δὲ ἡ Ἀλγερία 380 (313 εισ. 167 έξ.), τὸ Ἀκρωτήριο 245 (143 εισ. 102 έξ.), ἡ Νῆσος τοῦ Μαυρικίου 123 (57 εισ. 66 έξ.), ἡ Ἑνωσις 47 (22 εισ. 25 έξ.), ἡ Νατάλη 42 (26 εισ. 16 έξ.), τὸ Μαρόκον 30 (12 εισ. 18 έξ.), ἡ Τύνις 29 (12 εισ. 17 έξ.), ἡ Σενεγάλη 25 (11 εισ. 14 έξ.), ἡ Ζανζιβάρη 21 (11 εισ. 10 έξ.), αἱ Πορτογαλλικαὶ Ἀποικίαι 15 (9 εισ. 6 έξ.), ἡ Τρίπολις 14 (7 εισ. 7 έξ.), ἡ Καμβία 8 (3 εισ. 5 έξ.).

Τοιαύτη εἶναι ἡ καθ' ἡπείρους καὶ ἐπικρατείας κίνησις τοῦ παγκοσμίου ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, κατὰ τὰς πιθανότητας τῆς ὁποίας χορηγεῖ ἡ διεθνὴς καταστατικὴ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ ἡ ἀσθενεία αὐτῆς ἀπὸ τῆς πεπολιτισμένης οἰκουμένης μέχρι τῆς βαρβαρικῆς. Κολοσσαῖον τῶ ὄντι τὸ ἄθροισμα τῆς κινήσεως

ταύτης. Τοιοῦτοι ἀριθμοὶ ὡς ἡ εἰς 70 διλιούνια ν. δρ. ἐνιαυσία συγκεφαλαίωσις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῶν νεωτέρων χρόνων ἐπισκιάζουσι τὴν μεγαλειτέραν τῆς ἀρχαιότητος ἐμπορικὴν λάμψιν. Ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι σπουδαῖαι πάντως ποσότητες περιλαμβάνονται εἰς πολλὰς ἐν τῇ προκειμένῃ διεθνεῖ καταστατικῇ ἐγγράφῃ, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν διαμετακομιστικοῦ ἐν γένει ἐμπορίου καὶ τοῦ προσρισμοῦ τῆς κυκλοφορίας του μέχρι τῆς εὐρέσεως τῶν τελικῶν καταναλωτῶν.

Α. Π.

ΑΚΙΝΗΤΟΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 15ου ΑΙΩΝΟΣ.

Μελετῶντες τὰς περισωζομένας Νέας Διατάξεις τῶν μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ἀπηντήσαμεν ἐν τῇ ἐκδόσει C. E. Zachariae τὸν Χρυσόβουλλον λόγον τοῦ ἀοιδίμου αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Κατακουζηνοῦ, ἐκδοθέντα κατ' Ἀπρίλιον 1348, πέντε δηλαδὴ ἔτη πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀναφερόμενον εἰς προγενέστερα διατάγματα καὶ ἀπογραφάς, ἐπισήμως δὲ καθιεροῦντα τὴν ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν, ἣν ἡ μεγίστη τῶν καθ' ἡμᾶς Μονῇ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου εἶχε κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου. Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸν ἐν λόγῳ Χρυσόβουλλον.

— Ἐπεὶ ὁ τιμιώτατος καθηγούμενος τῆς κατὰ τὴν πελοπόννησον σεβασμίας μονῆς τῆς βασιλείας μου τῆς εἰς ὄνομα τιμωμένης τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης καὶ θεομήτορος καὶ ἐπικεκλημένης, μεγασπηλαιωτίσσης τῆς παρὰ τοῦ ἱερωτάτου ἁγίου ἀποστόλου Λουκᾶ ἱστορηθείσης, ἀρχιμανδρίτης τε καὶ πρωτοσύγκελος ἱερομόναχος κύριος μάρκος, ἀνέφερεν ὡς ἡ κατ' αὐτὸν τοιαύτη σεβασμία μονὴ κέκτηται διὰ χρυσοβούλλων καὶ προσταγμάτων τοῦ τε αὐθέν-

του μου τοῦ βασιλέως τοῦ πάππου τῆς βασιλείας μου καὶ τοῦ
 θειοτάτου δεσπότη καὶ βασιλέως τοῦ ἀδελφοῦ τῆς βασιλείας
 μου, τῶν ἀοιδίμων καὶ μακαριτῶν, ἀλλὰ καὶ δι' ἀπογραφι-
 κῶν ἀποκαταστάσεων καὶ ἐτέρων εὐλόγων δικαιωμάτων με-
 τόχια καὶ λοιπὰ κτήματα τε καὶ ὑποστατικά, ἐν διαφόροις
 τοποθεσίαις. — ἃ δὴ κατὰ μέρος ἔχουσιν οὕτως· εἰς τὴν λα-
 πᾶταν μετόχιον εἰς ὄνομα τιμώμενον τοῦ ὁσίου καὶ θεοφό-
 ρου πατρὸς Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου μετὰ τῶν αὐτῇ πα-
 ροίκων, προσκαθημένων καὶ ἐξαλειμματικῶν ὑποστάσεων·
 ἕτερον μετόχιον περὶ τὴν βοστίτζαν εἰς ὄνομα τῆς πανυ-
 περάγνου τιμώμενον δεσποίνης καὶ θεομήτορος καὶ ἐπικεκλη-
 μένης τῆς πεφανερωμένης· περὶ τὸν δρόγον ἕτε-
 ρον μετόχιον εἰς ὄνομα τιμώμενον καὶ αὐτὸ τῆς πανυπερά-
 γνου δεσποίνης καὶ θεομήτορος καὶ ἐπικεκλημένης τῆς συνο-
 βηριωτίσσης μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ παροίκων προσκαθημέ-
 νων καὶ λοιπῶν δικαίων αὐτοῦ· περὶ τὸ μονοδένδριον
 γῆν μοδίων τριακισίων· εἰς τὸ χωρίον τὸ βραχνὶ πάροιχοι,
 ὅ,τε δημήτριος καὶ κωνσταντῖνος οἱ πρεσβύτεροι
 καὶ γεώργιος ὁ βάρδας· εἰς τὸ χωρίον τῆς ζαχλο-
 ροῦς προσκαθημένοι τινες· εἰς χωρίον τὴν δουμενὰν
 πάροιχοι καὶ ἐξαλειμματικαὶ ὑποστάσεις, ἃς προκατεῖχε· περὶ
 τὸ καστέλλιον τὸν ἅγιον Ἰωάννην χειμᾶδιον καλούμενον ἢ
 λάμεια· καὶ ἕτερον εἰς τὴν βλογοκίτζαν μετὰ τοῦ
 πλησιάζοντος ἐκεῖσε χωραφίου τοῦ καλουμένου τῆς προυσ-
 σαίνης· ἢ ἡμίσεια μερὶς ἢ λατινικὴ τοῦ χωρίου τῆς ἀβυσ-
 σαίνης (ὡς τῆς λοιπῆς ἡμισείας μερίδος κατεχομένης
 παρὰ τινων διαφόρων Ρωμαίων καὶ ὑπὸ χεῖρα τῆς βασι-
 λείας μου) καὶ αἱ ἐκεῖσαι πλησιάζουσιν ἐξαλειμματικαὶ ὑπο-
 στάσεις τοῦ τε καρβῶνη καὶ τοῦ νήφωνος· ἀλλὰ δὴ
 καὶ τὸ ἐν αὐτῇ μυλοτόπιον σὺν τῷ ἐκεῖσε εὐρισκομένῳ παλαιῷ
 ναῷ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου· ἃ δὴ
 κατέχει καὶ νέμεται τὸ μέρος τῆς τοιαύτης σεβασμίας μονῆς
 ἀνενοχλήτως καὶ ἀδιασείστως μέχρι τοῦ νῦν· παρεκάλεσε δὲ
 ἀρτίως ὁ ῥηθεὶς τιμιώτατος ἀρχιεμανδρίτης καὶ πρωτοσύγκε-

λος, ἵνα πορίσῃται ἐπὶ τούτοις καὶ χρυσόβουλλον τῆς βασι-
 λείας μου, τὴν τούτου δέησιν εὐμενῶς προσδεξαμένη ἡ βασι-
 λεία μου τὸν παρόντα χρυσόβουλλον λόγον ἐπιχορηγῇ καὶ
 ἐπιβραβεύει τῇ κατ' αὐτὸν τοιαύτῃ σεβασμίᾳ μονῇ.

Ἄ. Δι' οὗ προστασσεὶ καὶ διορίζεται εἶναι μὲν καὶ εὐρίσκε-
 σθαι τὸν αὐτὸν τιμιώτατον πρωτοσύγκελον εἰς τὴν ἡγουμε-
 νίαν καὶ προστασίαν τῆς δηλωθείσης μονῆς ἐφ' ὅρῳ τῆς αὐτοῦ
 ζωῆς· κατέχειν δὲ καὶ τὴν τοιαύτην σεβασμίαν μονὴν καὶ νέ-
 μεσθαι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὰ ἀνωτέρω κατὰ μέρος εἰρημένα μετό-
 χια καὶ λοιπὰ ὑποστατικά, κτήματά τε καὶ βελτιώματα, ἀνε-
 νοχλήτως παντάπασιν καὶ ἀδιασείστως, ἔτι τε ἀναφαιρέτως
 καὶ ἀναποσπάστως, κατὰ τὰς περιλήψεις τῶν προσόντων αὐτῇ
 χρυσοβούλλων καὶ προσταγμάτων καὶ λοιπῶν εὐλόγων δικαιο-
 μάτων, καὶ ὡς εὐρίσκεται κατέχουσα ταῦτα καὶ μέχρι τοῦ νῦν
 ὀφείλοντα διατηρεῖσθαι ἀνώτερα πάσης καὶ παντοίας καταδυνα-
 στείας καὶ κατατριβῆς καὶ ἐπήρειας καὶ διενοχλήσεως ἀδίκου
 καὶ πλεονεκτικῆς· τῇ γοῦν ἰσχύϊ καὶ δυνάμει τοῦ παρόντος
 χρυσοβούλλου λόγου τῆς βασιλείας μου διατηρηθήσεται μὲν
 ὁ διαληφθεὶς τιμιώτατος ἱερομόναχος ἀρχιεμανδρίτης καὶ πρω-
 τοσύγκελος κύριος μάρκος εἰς τὴν ἡγουμένην καὶ προ-
 στασίαν τῆς τοιαύτης σεβασμίας μονῆς ἐφ' ὅρῳ τῆς ἑαυτοῦ
 ζωῆς ὡς δεδῆλωται· καθεξῆς δὲ καὶ νεμηθήσεται καὶ ἡ αὐτὴ
 σεβασμία μονὴ τὰ προσόντα ταύτη καθὼς εἴρηται κτήματά
 τε καὶ ὑποστατικά μετὰ τῆς περιοχῆς καὶ τῶν δικαίων αὐ-
 τῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις βελτιωμάτων κατὰ τὰς περιλήψεις
 τῶν ἀναγεγραμμένων χρυσοβούλλων, προσταγμάτων τε καὶ
 λοιπῶν εὐλόγων δικαιωμάτων, ἀνενοχλήτως πάντῃ καὶ ἀδια-
 σείστως, ἀναφαιρέτως τε καὶ ἀναποσπάστως, καθὼς κατέχει
 καὶ νέμεται ταῦτα καὶ μέχρι τοῦ νῦν, μηδεμίαν παρὰ μηδε-
 νὸς τῶν ἀπάντων ὑφισταμένη ἐπὶ τῇ τούτων κατοχῇ κατα-
 δυναστείαν, ἢ ἐπήρειάν τινα καὶ κατατριβήν.

Ἐπειδὴ καὶ τούτου ἕνεκεν ἐγένετο καὶ ὁ παρὼν χρυσόβουλ-
 λος λόγος τῆς βασιλείας μου, καὶ ἐπεχορηγήθη καὶ ἐπιβρα-
 βεύθη τῷ ῥηθέντι τιμιωτάτῳ καθηγούμενῳ ἀρχιεμανδρίτῃ πρω-

τοσυγκέλω καὶ τῇ κατ' αὐτὸν σεβασμῷ μὲν δι' ἀσφάλειαν, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τῆς ἐνεστώσης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλίοστου ἑκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ ἔκτου ἔτους, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημνήνατο κράτος.

*Ἰωάννης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς
καὶ αὐτοκράτωρ Ρωμαίων ὁ Κατακουζηνός.*

ΥΔΡΑΙΚΗ ΝΑΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.

Ὅπου ἀνάγκαι ἐκεῖ καὶ τὰ μέσα τῆς θεραπείας αὐτῶν ἐπινοοῦνται ἀναλόγως τῶν τόπων καὶ τῶν χρόνων. Ὅταν ἤρχισεν νὰ σχηματίζεται τὸ Ὑδραϊκὸν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ναυτικόν, πρόχειροί τινες κανόνες, ἐκ τῆς κοινῆς συγκαταθέσεως ἀπορρέοντες, ἐπεῖχον τόπον νομοθεσίας ἐν τῷ συστήματι τῆς αὐτοδιοικήσεως, ὅπερ ἐκράτει καὶ κατὰ τὴν Ὑδραν, ὅπως καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς κοινότητας τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' οἱ κανόνες οὗτοι, ὑπεβλήθησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος εἰς ἀναθεώρησιν οὕτω δὲ προέκυψεν ἡ ἐπομένη τῷ 1804 ὑπὸ τοῦ Ὑδραϊκοῦ λαοῦ ψηφισθεῖσα ναυτικὴ νομοθεσία.

1. Οἱ πλοίαρχοι τῶν καραβίων εἶναι εἰς χρέος, ὅτε εἰς Ὑδραν εὐρίσκωνται, νὰ γνωρίζωσιν εἰς κάθε κίνημα αὐτῶν τοῦ τε καραβίου καὶ φορτίου αὐτοῦ τὸν ἰδιοκτήτην διευθυντὴν (παρτζενέβελον, διρετόρον), καὶ τοῦτος θέλει ἀκολουθήσει μετὰ τῶν λοιπῶν μετόχων αὐτοῦ, κατὰ τὸ συμφωνητικὸν γράμμα, ὅπου ἔχουσι.

2. Ἐὰν κανὲν καράβι τύχη, εἰς τὸν δρόμον ὅπου κάμῃ καὶ ζημιωθῇ, δηλ. ἢ κατάρτι τζακίση ἀπὸ τρικυμίας, ἢ τὰ πανιὰ αὐτοῦ χαλάσῃ, ἢ καὶ ἄλλην τινὰ ζημίαν τοῦ καραβίου ὑποφέρῃ, δύναται εἰς ὅποιον ἐμπορεῖον (πιάτζαν) καὶ τόπον

φθάσῃ, νὰ κάμῃ τὴν ἀναγκαίαν διόρθωσιν, ἀσηκόνον ἄσπρα ἀπὸ τὸν ὑποδοχέα (ρέκομαντατάριον) ὅσα χρειασθῶσι, καὶ νὰ ἔχῃ καὶ τοὺς λογαριασμοὺς παστρικοὺς, καὶ ὑπογεγραμμένους ἀπὸ τὸν ὑποδοχέα.

3. Ἐὰν κατασκευάσῃ ἤθελε ποτὲ ὁ πλοίαρχος τὸ καράβι του, δηλ. ξεφυλλιάσῃ τόσον εἰς Ὑδραν καὶ εἰς ἄλλον τινὰ τόπον, πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτήτας του, χωρὶς δὲ τῆς ἀδείας αὐτῶν ἂν τὸ κάμῃ, θέλει εἶναι εἰς βάρος τοῦ καπετανίου, καὶ θέλει πληρώνῃ ὅλην τὴν ζημίαν μὲ τὰ καλὰ του κινήτὰ τε καὶ ἀκίνητα παρόντα καὶ μέλλοντα.

4. Τυχὸν δὲ καὶ πλοίαρχος τις ἤθελεν ἀνασκευάσει, ὡς εἴπομεν, τὸ καράβι του εἰς ἄλλον τινὰ τόπον, δηλ. ξεφυλλιάσῃ αὐτὸ, τότε εἶναι εἰς χρέος νὰ στείλῃ εἰς Ὑδραν τὰ κεφάλαια μὲ καράβι Ὑδραϊκόν, ἢ μὲ Σπετζιώτικον, γνώριμον καπιτάνιον καὶ τίμιον, καὶ νὰ συντροφεύσῃ αὐτὰ τὰ ἄσπρα μὲ δύο ἀνθρώπους πιστοὺς.

5. Ὅμοίως θέλει προσφερθῇ, καὶ ἐὰν τις πλοίαρχος ὅπου πωλήσῃ, ἤθελεν ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ νέον καράβι, νὰ στείλῃ τὰ κεφάλαια καὶ διάφορα μὲ καράβι, Ὑδραϊκόν ἢ Σπετζιώτικον καὶ μὲ δύο αὐτοῦ ἀνθρώπους.

6. Ἐὰν τις πλοίαρχος ἀλλάξῃ τὸ καράβι του, ἢ ἀγοράσῃ ἄλλο, πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτήτας, ἀλλέως θέλει εἶναι εἰς βάρος του, καὶ θέλει εἶσθαι ὑποκείμενος νὰ πληρώσῃ αὐτὸ καὶ κάθε ζημίαν μὲ ὅλα του τὰ καλὰ κινήτὰ καὶ ἀκίνητα.

7. Κανεὶς πλοίαρχος δὲν ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ εἰς ἄλλο καράβι, οὔτε ἀπὸ τὴν συρμαγίαν οὔτε ἀπὸ τὰ διάφορα αὐτῆς, χωρὶς τῆς ἐγγράφου ἀδείας τῶν ἰδιοκτητῶν.

8. Ἐὰν κανεὶς πλοίαρχος ναυλωθῇ διὰ τὴν Ἀμερικὴν δὲν ἐμπορεῖ νὰ κρατήσῃ εἰς τὸ καράβι του ἀπὸ τὴν συρμαγίαν περισσότερον ἀπὸ τὸ $\frac{1}{3}$, τὰ δὲ $\frac{2}{3}$ καὶ τὸ διάφορον αὐτῆς θέλει τὰ στείλῃ εἰς Ὑδραν μὲ καράβι ὡς ἄνω, Ὑδραϊκόν ἢ Σπετζιώτικον, οἱ πλοίαρχοι τῶν ὁποίων νὰ ᾖναι τίμιοι καὶ γνωρισμένοι, καὶ ἐὰν δὲν οἰκονομήσῃ τοιούτης λογῆς τὴν συρμαγίαν

καὶ τὰ διάφορα, νὰ μὴν ἐμπορῇ νὰ κάμῃ τοιοῦτον ναῦλον.

9. Ἐὰν κανεὶς πλοίαρχος, ὅπου εὐρεθῇ, ἤθελε κάμει ναῦλον, καὶ χρειασθῇ δι' αὐτὸν νὰ δώσῃ συρμαγιάν, εἶναι εἰς χρέος νὰ βάλῃ πρῶτον τὸ πρᾶγμα εἰς χεῖρας του, καὶ ὕστερον νὰ δώσῃ τὰ μετρητὰ, καὶ πρέπει νὰ ἀνοίξῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα νὰ τὸ παρατηρήσῃ καλὰ, νὰ ᾔῃ καλῆς ποιότητος, καὶ νὰ χρήσῃ διπλὰ τὰ ἄσπρα ὅπου ἔδωκε, κάμνωντας καὶ τὰ ἀναγκαῖα τακτικὰ ἔγγραφα· καὶ ἂν ὁ πλοίαρχος δὲν γνωρίζῃ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, θέλει τὸ δείξῃ εἰς δύο πραγματευτὰς τιμίους διὰ νὰ τὸ ξετιμήσωσι, καὶ τότε νὰ γινεταὶ ὁ ναῦλος· εἰ δὲ καὶ ὁ πλοίαρχος δὲν πράξῃ τακτικῶς τοιούτης λογῆς, ὅ,τι ζημίαν ἐπανεβῇ, θὰ εἶναι εἰς βάρος του.

10. Κάθε πλοίαρχος εἶναι εἰς χρέος νὰ βαστᾷ παστρικοὺς λογαριασμοὺς, τόσον τῆς ἀγορᾶς τοῦ φορτίου, ὅσον καὶ τῆς πωλήσεως.

11. Κάθε πλοίαρχος εἶναι εἰς χρέος εὐθὺς ὅπου ἀποφορτώσῃ εἰς κάθε τόπον, νὰ προσκαλέσῃ πέντε συντρόφους τοῦ καραβίου ναύτας, καὶ παρουσίᾳ αὐτῶν νὰ κάμῃ τὸν λογαριασμὸν παστρικοῦ, καὶ νὰ εἰπῇ αὐτῶν καὶ τῆς λοιπῆς συντροφίας, πόσον ἐκόστισε τὸ κοιλὸν τὸ σιτάρι, ἢ καὶ ἄλλο πρᾶγμα ἂν τύχῃ καὶ φορτώσῃ, ὁμοίως καὶ ὅταν πωλήσῃ.

12. Ἐὰν τις πλοίαρχος, πωλῶν τὸ φορτίον του εἰς τὴν Εὐρώπην, πιάσῃ τὰ κεφάλαια του, καὶ τὰ διάφορα δὲν εἶναι σωστά, εἶναι εἰς χρέος νὰ ἔλθῃ εἰς Ὑδραν διὰ νὰ θεωρηθῇ ἢ ὑπόθεσις του ἀπὸ τοὺς κατὰ καιρὸν κριτὰς (προεστώτας).

13. Ἐὰν τις πλοίαρχος ἐπιστρέφῃ μὲ τὸ καράβι του ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, δὲν πιάσῃ εἰς τὴν Ὑδραν, εἶναι εἰς χρέος, εἰς τὸν δρόμον ὅπου ὑπάγει πρὸς τὸν φορτωτὴν (καρικατόρον), ἂν εὐρὴ καράβι Ὑδραϊκὸν ἢ Σπετζιώτικον, ἀνθρώπους τιμίους καὶ εἶναι δι' Ὑδραν, νὰ στείλῃ μὲ αὐτὰ τὰ διάφορα, ἢ καὶ μέρος τῆς συρμαγιᾶς, ἂν τοῦ φαίνεται περισσὴ.

14. Κανεὶς πλοίαρχος δὲν δύναται ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας τῶν ἰδιοκτητῶν, οὔτε τὸ καράβι του νὰ ἀνασκευάσῃ,

οὔτε νὰ τὸ ἀλλάξῃ, οὔτε νὰ τὸ κατασκευάσῃ καινούριον.

15. Τυχὸν δὲ καὶ πλοίαρχος τις, πωλῶν τὸ φορτίον του εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐμπλέχθησαν τὰ κεφάλαια καὶ βλησιδία εἰς τὸν πραγματευτὴν, καὶ διὰ νὰ μὴ χρονοτριβῇ ἐκεῖ, ναυλωθῇ εἰς δεύτερον ταξείδιον, ἢ πιστώσῃ τὸν πλοίαρχον καὶ φορτώσῃ διὰ λογαριασμὸν πάλιν τῆς συντροφίας, ὅτε τελειώσῃ καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο ταξείδιον καὶ τὰ κεφάλαια ἀκόμῃ δὲν εἶναι συναγμένα, δὲν ἐμποροῦσιν οὔτε τὸν ναῦλον νὰ μοιράσωσιν, οὔτε τὸ κέρδος, τὸ ὅποιον ἀπῆλθον εἰς τὸ δεύτερον ταξείδιον, ἀλλ' εἶναι εἰς χρέος νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα διὰ νὰ διακριθῇ ἡ τοιαύτη ὑπόθεσις ὑπὸ τοῦ κατὰ καιρὸν κριτῶν.

16. Ἐὰν εἰς τὸ ἐμπορεῖον ὅπου πωλήσουσι τὰ φορτία των οἱ πλοίαρχοι, ἀναφανῇ κέρδος τι ἐκ τοῦ νομίσματος (μονέδας) ἢ ζημία, τοῦ τοιούτου νὰ μὴν οἰκιοποιεῖται οὔτε ὁ πλοίαρχος οὔτε ὁ ἰδιοκτήτης (παρτσινέβελος) τοῦ καραβίου, ἀλλὰ θέλει βάλωσιν αὐτὸ εἰς τὸ φορτίον ὅπου μέλη νὰ κάμωσι, δηλ. εἰς τὴν μεγάλην μέσῃ· εἶναι δὲ ὁ πλοίαρχος ἐλεύθερος νὰ λαμβάνῃ ὅποιον νόμισμα ἐγκρίνῃ εὐλογοφανῶς.

17. Ἐὰν ἀναφανῇ εἰς τὸ ἐμπορεῖον, ὅπου πωλήσωσι τὰ φορτία των οἱ πλοίαρχοι, ζημία, καὶ θελήσῃ ὁ πλοίαρχος νὰ κάμῃ τὴν συρμαγιάν εἰς νόμισμα, ὅθεν ἐλπίζει κέρδος πρὸς τὸν φορτωτὴν, εἶναι ἐλεύθερος νὰ τὸ ἀκολουθήσῃ· καὶ ἂν πληρουμένη ἡ ζημία περισσεύσῃ κέρδος, τὸ τοιοῦτον εἶναι εἰς χρέος νὰ βάλωσιν εἰς τὸ φορτίον, ὅπου μέλει νὰ κάμωσι, δηλ. εἰς τὴν μεγάλην μέσῃ.

18. Οἱ πλοίαρχοι εἶναι εἰς χρέος νὰ προσφέρωνται πρὸς τοὺς συντροφοναύτας των μὲ φιλανθρωπίαν, διὰ ν' ἀκολουθῇ μεταξὺ αὐτῶν πάντοτε ἡ καλὴ ἁρμονία.

19. Οἱ πλοίαρχοι ὀφείλουν (ἂν ποτὲ προσκλαυθῶσιν οἱ συντροφοναῦται των, ὅτι ἡδικήθησαν ὑπ' αὐτῶν), νὰ παραστήσωσι τοὺς λογαριασμοὺς τακτικοὺς καὶ ἐνυπογράφους ἐκ τῶν ὑποδοχέων (ρεκομανταταρίων) εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν κριτῶν τῆς πατρίδος, τόσον τῆς ἀγορᾶς ὅσον καὶ τῆς πωλή-

σεως, και αγορᾶς πρὸς τούτοις και τῶν πραγματειῶν τῶν ἀπὸ Εὐρώπην.

20. Κανένας πλοίαρχος δὲν δύναται νὰ ἐμβάσῃ εἰς τὸ καράβιον τοῦ συντροφοναύτας ἄλλου καραβίου πατριωτικοῦ, καὶ ἐάν τινας φανῇ παραβάτης κατὰ τοῦτο, θέλει εἶναι ὑποκείμενος νὰ ἐκπληρώσῃ πᾶσαν ζημίαν καὶ ἔξοδον, ὅσῃν ἐνδέχεται νὰ κάμῃ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐβιάσθῃ νὰ βάλῃ εἰς τόπον τῶν φυγάδων ἄλλους συντροφοναύτας.

Παραγγελία πρὸς τοὺς πλοίαρχους διὰ τὴν συντήρησιν τῆς καθαρεύσεως εἰς Ὑδραν.

21. Ὅλοι οἱ πλοίαρχοι μικρῶν τε καὶ μεγάλων πλοίων, τοπικοί τε καὶ ξένοι, εἶναι εἰς χρέος νὰ δόσωσιν ἀψευδῇ ὁμολογίαν πρὸς τὸν κατὰ καιρὸν Ἐπιστάτην τῆς ὑγείας, δηλ. πόσον διὰ τὸν τόπον ὅθεν ἔρχονται, ὅσον καὶ διὰ τὰ εἶδη τὰ ὅποια ἔχουσιν εἰς τὰ πλοία των.

22. Οἱ ῥηθέντες πλοίαρχοι μικρῶν τε καὶ μεγάλων πλοίων εἶναι εἰς χρέος, ἅμα φθάσωσιν εἰς τὸν λιμένα τῆς πατρίδος, νὰ λαμβάνωσιν ἀμέσως τὸν φύλακα τῆς ὑγείας, παρουσία τοῦ ὁποίου ὁ πλοίαρχος εἶναι εἰς χρέος νὰ ἐκθέσῃ ὅλα τὰ εἶδη, ὅσα ἔχουσι πόσον οἱ ναῦται, ὅσον καὶ ὁ πλοίαρχος, καὶ πᾶς ἄλλος· μετὰ δὲ τοῦτο ὁ πλοίαρχος θέλει διορίσει νὰ γείνῃ ἐπισκεψίς γενικὴ εἰς ὅλα τὰ σεντούκια τῶν ναυτῶν καὶ εἰς τὰ κατὰ κρυφα μέρη τοῦ φορτίου, ὅποια δὲ εἶδη εὐρεθῶσιν εἰς τὴν κάθαρσιν ὑποκείμενα, ὁ πλοίαρχος θέλει κάμει νὰ τὰ ὑπάγωσιν ἢ εἰς τὸ καθαρθήριον τοῦ λιμένος ἢ εἰς ἐκεῖνο τοῦ νησίου Ἀγίου Ἰωάννου, διὰ νὰ ἐκπληρώσωσιν ἐκεῖ τὴν διωρισμένην κάθαρσιν.

23. Οἱ ῥηθέντες πλοίαρχοι πρέπει νὰ προσέχωσιν ἀκριβῶς εἰς τὸ νὰ μὴν ἀφήσωσι νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ καράβιον κάμμία βάρκα χωρὶς τῆς ἀδείας τοῦ πλοίαρχου καὶ χωρὶς τὸν φύλακα, τοιοῦτοτρόπως δὲν θέλουσι δυνήθῃ νὰ δεχθῶσι βάρκα τινὰ πόσον εἰς τὸ ἐλεύθερον (πράτιγον) ὅσον καὶ ἐκ τῆς καθάρεως χωρὶς τὸν φύλακα.

24. Ὅποιονδήποτε εἶδος (τὸ ὁποῖον εἶναι ἐλεύθερον ἀπὸ τὴν κάθαρσιν), ὡς σιτάρι καὶ ἄλλαι παρόμοιαι τροφαί, τόσον πλοίαρχων ὅσον καὶ ναυτῶν, εἶναι εἰς χρέος νὰ ἀποβιβάζωνται εἰς τὴν σκάλαν τῆς Καγγελαρίας, συντροφευμένα μὲ τὸν φύλακα τοῦ καραβίου, καὶ νὰ ἐπιθεωρῶνται ὑπὸ τοῦ φύλακος τοῦ ἐλευθέρου μὲ μίαν λεπτομερῆ ἔρευναν.

25. Διὰ νὰ διαφυλάττεται δὲ ἐπ' ἀκριβῆς ἡ τοιαύτη κάθαρσις, οἱ πλοίαρχοι παραγγέλλονται ἀπὸ τὴν Βουλὴν τῶν κριτῶν νὰ διορίσωσιν τὰς ἀναγκαίας φυλακάς τῆς νυκτός, μὴ συγχωροῦντες ἐπ' οὐδεμίᾳ προφάσει ν' ἀναχωρήσῃ βάρκα τις καὶ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ καραβίου, οὔτε ἄνθρωπος καὶ βάρκα νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ καράβιον.

Περὶ τῶν συντροφοναυτῶν.

26. Μισεύοντα τὰ καράβια διὰ τὸ ταξείδιον, δὲν δύνανται οἱ συντροφοναῦται των διὰ κανὲν δικαιολόγημα νὰ μείνωσιν ἀπὸ τὰ καράβια, ἀλλὰ ν' ἀκολουθήσωσιν ἕως νὰ τελειώσῃ τὸ αὐτὸ ταξείδιον.

27. Ἐάν τινες τῶν συντροφοναυτῶν, λαβόντες κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ ἐμπορίου ἀπὸ τὸν πλοίαρχον δανεικὰ ναυτολογικά, μετὰ ταῦτα ναυτολογηθῶσιν ὑπ' ἄλλου πλοίαρχου, οἱ τοιοῦτοι εἶναι εἰς χρέος νὰ ἐπιστρέψουν ἀμέσως τὰ ὅσα ἔλαβον ἀπὸ τὸν πρῶτον.

28. Ἐάν δὲ πάλιν τινὲς ἐξ αὐτῶν φύγωσιν πόσον εἰς τὸ ταξείδιον, ὅσον καὶ εἰς ἐμπορεῖον τι τῆς Εὐρώπης, ὅπου πωλήσουν, εἶναι εἰς χρέος νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν πλοίαρχον τὰ ὅσα χρεωστούσι, καὶ τότε νὰ μείνωσιν ἀπὸ τὸ καράβι, καὶ ὡς λειπτότακτας δὲν ἔχει τὴν ἀδειαν κανὲν καράβι πατριωτικὸν νὰ δεχθῇ αὐτοὺς ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει καὶ αἰτίᾳ.

29. Ἐάν τινες ἀναφανῶσιν ἐναντίοι εἰς τὴν ὀρθὴν γνώμην τοῦ πλοίαρχου, ἢ ὁποία θέλει εἶναι πρὸς κοινὸν ὠφελος, ἢ σύγχυσιν κάμωσιν εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ καραβίου, ἢ φύγωσιν, ἢ κάμωσιν ἄταξιαν τινὰ μέσα εἰς τὸ καράβι, οἱ τοιοῦτοι

ἐάν ποτε ἀναφανῶσιν εἰς τὴν πατρίδα θέλουσι παιδευθῆ αὐστηρῶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν κριτῶν.

Κ.

ΚΡΙΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΝ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙ ΠΡΟΣ
ΤΗΝ ΕΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑΙ.

(Ἰδ. συνέχ. ἐν φυλ. 68, σελ. 370, Ὀκτωβρίου 1878)

Πρὸς μόρφωσιν καὶ ἐκπαίδευσιν εἰδικῶν καὶ ἐμπείρων δημοδιδασκάλων ὑπάρχουσιν ἐν Οὐγγαρίᾳ 63 διδασκαλεῖα, ὧν 49 μὲν τῶν ἀρρένων, 14 δὲ τῶν κορασίων. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα διοργανωθέντα τῷ 1869 κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ δὲν ἠὺδοκίμησαν, ἐδέησε νὰ ἀναδιοργανωθῶσι καὶ τροποποιηθῶσι κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου τῷ 1877.

Διδασκαλεῖα	τάξεις	καθηγηταὶ	μαθηταὶ	μαθήτραι
63	186	603	2811	988

Πρὸς συντήρησιν δὲ τούτων δαπανῶνται κατ' ἔτος 1,287, 153 φιορίνια καὶ εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἀναλογοῦσιν 20,430 φιορ. Τῶν δὲ μαθητῶν 1000 περίπου τροφίμους διατηρεῖ ἡ Κυβέρνησις δαπανῶσα κατ' ἔτος 135,306 φιορ. ἥτοι 135 φιορ. περίπου πρὸς διατήρησιν ἑκάστου τροφίμου.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἐννέα ἔτη ὑπέστησαν ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις 4,583 διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι καὶ κατ' ἔτος ἀναλογοῦσι 509 ὑφιστάμενοι αὐτάς. Τῷ δὲ 1875 ἔλαβον διδασκαλικὸν δίπλωμα 835, ἐν οἷς 307 διδασκάλισσαι.

Πρὸς ἐνίσχυσιν δὲ τῆς γυμναστικῆς γίνονται κατ' ἔτος ἐν διαφόροις τῆς Οὐγγαρίας τόποις κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας γυμναστικοὶ ἀγῶνες καὶ διαγωνισμοί, ἐν οἷς λαμβάνουσι μέρος πολλοὶ τῶν διδασκάλων ὕλκως ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Τῷ 1875 ἐγένοντο τοιοῦτοι ἀγῶνες ἐν 6 τόποις,

ἐν οἷς 243 διδάσκαλοι ἔλαβον μέρος ἐνεργητικὸν καὶ τούτων 209 ἀνεκηρύχθησαν διδάσκαλοι τῆς γυμναστικῆς. Πλὴν δὲ τῶν στοιχειωδῶν σχολείων ὑπάρχουσιν ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἄλλα 306 ἀνώτερα δημοτικὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων δημόσια τε καὶ ἰδιωτικά, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται τὸ ἐν Πέστη μέγα Παρθεναγωγεῖον, κατὰ μίμησιν τοῦ ὁποίου ἰδρύθησαν καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πολλὰ τοιαῦτα. Τούτοις προσθετέα τὰ νηπιαγωγεῖα καὶ ἐμπορικὰ σχολεῖα.

Νηπιαγωγεῖα	νηπιαγωγοὶ	νήπια	
215	315	18,624	ἥτοι 87 ἐν ἑκάστῳ καὶ 59 εἰς ἕκαστον νηπιαγωγὸν ἀναλογοῦσι.

Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐμπορικῶν σχολείων ἀνῆλθε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς 21, διαιρούμενα εἰς 10 κατώτερα, 10 μεσαῖα καὶ ἐν ἀνώτερον ἥτοι τὴν ἐμπορικὴν Ἀκαδημίαν τῆς Πέστης, ἔχουσιν 317 μαθητάς καὶ 21 καθηγητάς.

Β'. Μέση ἐκπαίδευσις

Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην βαθμίδα τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνήκουσι τὰ γυμνάσια, τὰ ὁποῖα περιέχουσι τρεῖς προπαιδευτικὰς τάξεις, ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν ἑλληνικὰ σχολεῖα, καὶ τέσσαρας γυμνασιακὰς, καὶ τὰ λεγόμενα πραγματικὰ σχολεῖα.

Γυμνάσια	τάξεις	μαθηταὶ	καθηγηταὶ.
148	926	27,800	1843

Τούτων δὲ τὰ μὲν 85 διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Κυβερνήσεως, τὰ δὲ λοιπὰ 63 τῶν διαμαρτυρομένων καὶ ὁδοδόξων ἀπηλλαγμένα εἰσι τῆς κυβερνητικῆς ἐποπτείας καὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ διοικήσεως ὑπόκεινται.

Ἄλλ' ὅμως καὶ ταῦτα ἀπολαμβάνουσι τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων. Ὡς δὲ ἐν τῇ δημοτικῇ ἐκπαιδεύσει,

ούτω καὶ ἐν τῇ μέσῃ διαιροῦνται οἱ μαθηταὶ κατὰ τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, ἐν ᾗ σπουδάζουσι καὶ ἐκπαιδεύονται.

Οὐγγροὶ Γερμανοὶ Σλοβάκοι Ῥωμοῦνοι Σέρβοι καὶ Κροάται
21,370 2,720 1,348 1,725 452.

Ξένοι δὲ ἐν τοῖς γυμνασίοις τῆς Οὐγγαρίας σπουδάζοντές εἰσιν ὀλίγιστοι ἤτοι μόνον 261

Ἀξιόσημειώτος δ' ἐστὶ καὶ ἡ σχέσις καὶ διαίρεσις τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ διάφορα θρησκευτικὰ δόγματα τῆς χώρας.

Ῥωμ. Καθολικοὶ Γραικ. Καθολικοὶ Ὀρθόδοξοι
12,281 1,682 1,373

Ἑλβετικοὶ Αὐγουστανοὶ Οὐνίται καὶ Ἰουδαῖοι
5,019 3,044 220 4,181.

Πραγματικὰ-σχολεῖα.

Ἐν ᾧ οἱ μαθηταὶ τῶν γυμνασίων ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος προβαίνουν εἰς αὐξήσιν, τούναντιον ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν τοῖς πραγματικοῖς λεγομένοις σχολείοις ἐλαττοῦται. Διότι τὰ ἐξ ὀκτὼ τάξεων συγκείμενα πραγματικὰ σχολεῖα ἐπαγγέλλονται τοῖς μαθηταῖς ἥττονα ὠφέλειαν ἢ τὰ γυμνάσια ἕνεκα τῶν πολιτικῶν περιστάσεων καὶ ἀνωμαλιῶν τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν, ἐν οἷς πολλὰς ζημίας ὑποστάσης τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν τεχνῶν, καίριον τραῦμα ἔπαθαν καὶ τὰ πραγματικὰ καὶ τεχνικὰ σχολεῖα.

Πραγμ. σχολεῖα τάξεις καθηγηταὶ καὶ μαθηταὶ
86 208 514 7,197

Οὐχ ἥττον ὁμῶς τὰ σχολεῖα ταῦτα ἔχουσι πλείονας μαθητὰς ἐν ταῖς τάξεσιν ἢ τὰ γυμνάσια. Διότι ἐν ᾧ κατὰ μέσον ὅρον ἐφ' ἐκάστου γυμνασίου ἀναλογουσιν 188 μαθηταὶ καὶ ἐν ἐκάστη τάξει 30, ἐκάστον πραγματικὸν σχολεῖον ἀριθμεῖ 200 μαθητὰς καὶ ἐκάστη τάξις περιέχει 30 μαθητὰς.

Γ'. Ἀνωτάτη ἐκπαίδευσις.

Μεταξὺ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως καταλέγονται πρῶτον αἱ θεολογικαὶ σχολαί, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 40. Τούτων δὲ 20 μὲν ἀνήκουσι τοῖς Ῥωμ. Καθολικοῖς, 3 δὲ τοῖς Γραικ. Καθολικοῖς, 7 τοῖς Εὐαγγελικοῖς, 5 τοῖς Ἀναμορφωτικοῖς, 1 τοῖς Οὐνίταις καὶ 4 τοῖς Ὀρθόδοξοις (3 τοῖς Ῥωμοῦνοις καὶ 1 τοῖς Σέρβοις).

Μαθηταὶ δὲ ἐν ταῖς ἱεραῖς ταύταις σχολαῖς ὑπάρχουσι 1875 καὶ καθηγηταὶ 253. Πρὸς τούτοις δὲ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ιδρύθη ἐν Πέστη καὶ ἐν μέγα τῶν Ῥαββίνων διδασκαλεῖον. Δεύτερον δὲ καθ' ὅλην τὴν Οὐγγαρίαν δύο καὶ μόνα πανεπιστήμια ὑπάρχουσι, τὸ μὲν ἐν Πέστη τὸ δὲ ἐν Κλαουσεμβούργῳ. Τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν καὶ καθηγητῶν δεικνύουσιν οἱ ἐπόμενοι πίνακες.

Πανεπιστήμιον τῆς Πέστης.

	Καθηγηταὶ	μαθηταὶ
Ἐν τῇ Θεολογικῇ σχολῇ.	10	77
Ἐν τῇ Νομικῇ »	29	1340
Ἐν τῇ Ἰατρικῇ »	39	643
Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ »	44	565
	122	2,625

Τούτοις προσθετέοι καὶ 29 βοηθοί.

Πανεπιστήμιον τοῦ Κλαουσεμβούργου.

	Καθηγηταὶ	μαθηταὶ
Ἐν τῇ νομικῇ σχολῇ.	12	187
Ἐν τῇ Ἰατρικῇ »	11	79
Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ »	11	66
Ἐν τῇ φυσικομαθ. »	9	82
	43	414

Πολυτεχνεῖον τῆς Πέσης.

Ἐν τῷ γενικῷ καὶ χημικῷ τμήματι μαθηταὶ	524
Ἐν τῷ ἀρχιτεκτονικῷ » »	189
Ἐν τῷ μηχανικῷ » »	41
Ἐκτακτοὶ ἀκροαταὶ	108
	862

Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν καθηγητῶν (τακτικῶν, ἐκτάκτων καὶ ὑφηγητῶν) ἀνέρχεται εἰς 57.

Τοιαύτη μὲν ἐν περιλήψει ἐστὶν ἡ ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐκπαίδευσις, πρὸς τῇ ὁποίᾳ ἐπισυνάπτεται ἡ παρ' ἡμῶν ἵνα γείνη ἡ σύγκρισις καὶ καταφανῇ ἡ διαφορὰ.

Καταστατικὴ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκπαιδεύσεως.

Ἄλλ' ἐν ᾧ περὶ τῆς ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐκπαιδεύσεως ἔχομεν τόμον ὀγκωδέστατον, ὡς προεῖρηται, περιέχοντα πάσας τὰς λεπτομερείας τὰς εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἀναγομένας καὶ τὰ ἐλάχιστα δαπανήματα σεσημειωμένα μετὰ μεγίστης ἀκριθείας, παρ' ἡμῶν δυστυχῶς ἐλλείπουσι καὶ αἱ στοιχειωδέσταται πληροφορίαι περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς καταστάσεως τῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἢ καὶ ἂν τυχὸν ὑπάρχωσι ποι, δυσπρόσιτοι καὶ δύσχρηστοι ἀποβαίνουσιν, ἅτε μὴ δημοσιευθεῖσαι διὰ τοῦ τύπου πρὸς χρῆσιν καὶ γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ βουλομένων νὰ κρίνωσιν ἀσφαλῶς περὶ τῆς παρ' ἡμῶν ἐκπαιδεύσεως ἐπιδοκιμάζοντες μὲν τὰ καλῶς ἔχοντα, ἐξελέγχοντες δὲ τὰναντία πρὸς διορθώσιν καὶ βελτίωσιν αὐτῶν. Τὰ πάντα μυστήρια παρ' ἡμῶν καὶ τὰ πάντα μυστηριωδῶς ἐνεργοῦνται καὶ πράττονται! οὐδέποτε δὲ τὸ τῆς ἡμέρας φῶς βλέπουσιν ἵνα φωτισθῶσιν οἱ πολλοί. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ αἰτία, δι' ἣν κρεῖττον γινώσκομεν τὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἢ τὰ ἡμέτερα, ὧν ἡ καχεξία ἐπιτείνεται προϊόντος τοῦ χρόνου, ἀντὶ νὰ θεραπεύηται καὶ ἀναχετιζῇ ἡ πρόοδος αὐτῆς.

Ἐν τοιαύτῃ δὲ πραγμάτων καταστάσει οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται τῷ ἐπιχειροῦντι νὰ ἐκφέρῃ κρίσιν περὶ τῆς παρ' ἡμῶν ἐκπαιδεύσεως ἢ νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ ὑπάρχοντα, ἅκων μὲν τοῖς παροῦσι στέργων, ἅπελπις δὲ βελτίωσιν αὐτῶν εὐχόμενος καὶ προσδοκῶν ἐν τῷ μέλλοντι, ὅπερ δυστυχῶς τέκνον τοῦ ἐνεστῶτός ἐστιν.

Κατὰ ταῦτα τοίνυν ἔχων ὑπ' ὄψιν μου μονοσέλιδον καταστατικὸν πίνακα τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀνωτέρας, μέσης καὶ κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὸ 1874, περιέχοντα ἑτηροῦς μόνον ἀριθμοὺς ἐκπαιδευτηρίων, μαθητῶν, διδασκάλων, καθηγητῶν καὶ οὐδὲν πλέον, τοιοῦτους ἀποσπῶν ἐξ αὐτοῦ παραθέτω ἐνταῦθα.

Α'. Δημοτικὴ ἐκπαίδευσις.

Καθ' ἑλὴν τὴν Ἑλλάδα ὑπῆρχον τῷ 1874 ἔτει

Δημοτ. σχολεῖα	μαθηταὶ	διδάσκαλοι
1,239	82,127	1,205

Κατὰ πόσον ἀκριβεῖς εἰσιν οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι μένει μοι ἄγνωστον παρατηροῦντι μόνον ὅτι 34 δημοτικὰ σχολεῖα, πλείονα τῶν διδασκάλων ὄντα, ἔμενον ἄνευ διδασκάλων, ὅπερ ἀκατάληπτον καὶ ἀτοπώτατον ὂν, παρέχει ὑπονοίας περὶ τῆς ἀκριθείας τῶν ἀριθμῶν, ἐν ᾧ ἔπρεπε τοῦναντίον νὰ συμβῇ ἥτοι νὰ ὑπερτερῇ κατὰ τι τὸν τῶν σχολείων ἀριθμὸν ὁ τῶν διδασκάλων ἀριθμὸς, ὡς πανταχοῦ τοῦ κόσμου, ὅπου σχολεῖα καὶ διδάσκαλοι ὑπάρχουσι, συμβαίνει. Ἐντεῦθεν μεταβαίνων εἰς τὴν σύγκρισιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν τῆς Οὐγγαρίας ἐπάναγκες θεωρῶ νὰ προτάξω τὴν ἑκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν ἑκατέρας τῶν χωρῶν ἵνα καταφανεστέρα γείνη ἡ σύγκρισις καὶ διαφορὰ αὐτῶν.

Οὐγγαρίας		Ἑλλάδος	
ἑκτασις	πληθυσμὸς	ἑκτασις	πληθυσμὸς
5,850 □	15,500,000	950 □	1,500,000

Ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι ἡ Οὐγγαρία μᾶλλον κατωχημένη τῆς

Ἑλλάδος ἐστὶ καὶ ὡς ἔγγιστα διπλασίους κατοίκους ἔχει ἐφ' ἑκάστου $\square$ μιλίου· διότι ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι οἰκοῦσι 1578 κάτοικοι ἐφ' ἑκάστου $\square$ μιλ., ἐν Οὐγγαρίᾳ δὲ 2,650 κάτοικοι.

Κατὰ δὲ τὴν βάσιν ταύτην ἡ Οὐγγαρία δεκαπλάσιους τῆς Ἑλλάδος κατοίκους ἔχουσα, ἔπρεπε καὶ δεκαπλάσια δημοτικὰ σχολεῖα νὰ ἔχη ἥτοι $1,239 \times 10 = 12,390$ ἵνα ἐξισωθῇ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀλλ' ὅμως ἡ Οὐγγαρία ἔχει 15,930 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ τῶν νηπιαγωγείων καὶ ἐμπορικῶν σχολείων ἥτοι 3,540 πλείονα τοῦ τῆς ἰσότητος ἀριθμοῦ ἢ κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος 354 πλείονα τῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ τῶν ἀλανθάστων δὲ τούτων ἀριθμῶν ἀναμφισβήτητον καθίσταται ὅτι ψευδὴς ἐστὶν ἡ ἀπόφανσις τοῦ ὑπουργοῦ «Ἡ ἐν γένει πρὸς τὴν παιδείαν ἐπίδοσις τοῦ ἔθνους εἶναι τοιαύτη, ὥστε πολλὰ τῶν ἀπ' αἰώνων ἀποκατεστημένων κρατῶν ὑπολείπονται ἡμῖν ὡς πρὸς ἀναλογίαν τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν κατοίκων.»

Πολλῶ μείζων παρίσταται ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν μαθητῶν ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν καὶ πολλῶ υπερτέρα ἡ ὑπεροχὴ τῆς Οὐγγαρίας. Διότι τῆς Ἑλλάδος ἐχούσης 82,127 μαθητὰς, ἡ Οὐγγαρία δεκαπλάσιους κατοίκους ἔχουσα, ἔπρεπε καὶ δεκαπλάσιους μόνον μαθητὰς νὰ ἔχη ἥτοι 821,270. Ἀλλ' ὅμως ἀντὶ τούτων ἔχει 2,154,121 μαθητὰς ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις, νηπιαγωγείοις καὶ ἐμπορικοῖς σχολείοις ἥτοι 1,332,851 πλείονας ἢ κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ 133,285 μαθητὰς πλείονας τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ δὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν διδασκάλων ἡ ὑπεροχὴ τῆς Οὐγγαρίας πολὺ μεγαλητέρα φαίνεται. Διότι τῆς Ἑλλάδος ἐχούσης 1205 δημοδιδασκάλους, ἡ Οὐγγαρία ἔπρεπε νὰ ἔχη μόνον τὸ δεκαπλάσιον αὐτῶν ἥτοι 12,050. Ἀντὶ τούτων ὅμως ἔχει 20,810 ἥτοι 8,760 πλείονας ἢ κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ 876 δημοδιδασκάλους ὅπερ σπουδαιότατόν ἐστιν τῇ δημοτικῇ ἐκπαιδεύσει, ἐν ᾧ ἐν τῇ προπαχθείσῃ καταστατικῇ τῆς παρ' ἡμῖν δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπηντήσαμεν 34 σχολεῖα καὶ ἄνευ διδασκάλων.

Τοσαῦτα καὶ τοιαῦτά εἰσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς συγκρίσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὴν ἐν Οὐγγαρίᾳ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοτικῶν σχολείων, τῶν μαθητῶν καὶ τῶν δημοδιδασκάλων. Τούτοις δὲ ὑπολείπεται νὰ προστεθῇ ἡ σύγκρισις τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὰ διδασκαλεῖα ἑκατέρας τῶν χωρῶν. Βαθεῖαν ὅμως λύπην καὶ ολίψιν αἰσθάνεται τις ἀναλογιζόμενος ὅτι ἐν ᾧ ἡ Οὐγγαρία ἔχει 63 διδασκαλεῖα, 186 τάξεις, 603 καθηγητὰς καὶ 3,800 μαθητὰς ἔχοντα καὶ μαθητρίας, ὅτι πρὸς συντήρησιν τούτων δαπανᾷ κατ' ἔτος 4,000,000 δραχμῶν περίπου, ὅτι 1000 τροφίμους ἐν αὐτοῖς συντηρεῖ ἡ Κυβέρνησις, καὶ ὅτι κατ' ἔτος 835 δημοδιδασκαλοὶ λαμβάνουσι διπλώματα, ἡ Ἑλλὰς κατὰ κακὴν μοῖραν πρὸ τινων μὲν ἐτῶν εἶχε κατορθώσῃ ἐν καὶ μόνον νὰ ἰδρύσῃ, ὅπερ κατ' ἀρχὰς μὲν καλοῦς παρήγαγε καρποῦς, εἴτα δὲ ἔνεκα τῆς κακῆς διοικήσεως περιελθὼν εἰς παραλυσίαν, διελύθη εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη καὶ οὕτως ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἐπὶ πολλὰ ἔτη μείνασα ἄνευ διδασκαλείου ἐξεφαυλίσθη εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν καὶ μόνον κατ' ὄνομα ὑφίστατο, πράγματι δ' οὐ. Ἐκ δὲ τῆς ἀπευκταίας ταύτης καταστάσεως ὁρμηθεῖσα ἐσχάτως ἡ Κυβέρνησις μετὰ πολλῶν κόπων καὶ ἀγώνων κατώρθωσε νὰ ἀνασυστήσῃ, αὐτὸ, ὅπερ ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχομαι νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς προσδοκίας πάντων τῶν ἐπιποθούντων νὰ ἐπέλθῃ θεραπεία τις τοῦ ἀνιάτου κακοῦ.

Φοβοῦμαι ὅμως πολὺ μήπως καὶ τοῦτο ἰδρυθὲν ἐπὶ σαθρῶν βάσεων λάβῃ τὴν τύχην τοῦ πρὸ αὐτοῦ καὶ ναυαγήσῃ ἐντελῶς διὰ πολλοὺς λόγους, οὐσιωδέστατος τῶν ὁποίων ἐστὶν ὅτι διδασκαλεῖον ἄνευ τροφίμων, βιούντων, μορφουμένων καὶ διαπαιδαγωγουμένων ὑπ' ἀνδρῶν ἐμπείρων πρὸς τὸν μέγαν καὶ ὑψηλὸν προορισμὸν τοῦ δημοδιδασκάλου, μικρὸν μόνον διαφέρει τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς πόλεως καὶ οὐδόλως δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν καὶ ἡ σπουδαία αὕτη ἔλλειψις ἀποτελεῖ τὸ σαθρὸν τῆς βάσεως αὐτοῦ, περὶ ἧς ἐκ τῶν ὑστέρων θὰ πεισθῶσιν οἱ ἰδρυταί. Διότι πρὸς μόρφωσιν δοκίμων καὶ ἐμπείρων δημοδιδασκάλων δὲν ἐξαρκεῖ

μόνη ἡ διδασκαλία καθ' ὠρισμένας τῆς ἡμέρας ὥρας, ὡς συμβαίνει ἐν τοῖς λοιποῖς εκπαιδευτηρίοις, ἀλλ' ἀπαιτεῖται συμβίωσις τῶν πρὸς τοῦτο κεκλημένων, ἀσκήσεις πρὸς τακτικὴν καὶ κανονικὴν ἐργασίαν, ἠθικὴ καὶ ὀρησκειτικὴ μόρφωσις ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ διδασκαλείου ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐποπτείαν καὶ χειρωγείαν ἀνδρῶν δοκίμων. Τοῦτό ἐστι τὸ ἀσφαλέστατον ἔρεισμα καὶ ἰσχυρότατον θεμέλιον παντὸς διδασκαλείου, ἐφ' οὗ ἐρειδομένη ἡ διδασκαλία δύναται νὰ καρποφορήσῃ καὶ λαμπροὺς νὰ παραγάγῃ καρπούς. Τί δὲ ἤθελεν εἶπῃ τις μανθάνων ὅτι ἀπεκλείσθῃ ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀντ' αὐτῆς εἰσῆχθῇ ἡ ᾠδικὴ;

Πῶς δὲν θέλει θαυμάσει τὴν σοφὴν πρόνοιαν ἀκούων ὅτι εἰσῆχθησαν πρὸς διδασκαλίαν βιβλία πεπαλαιωμένα καὶ ἡμάρτημένα ὡς π. χ. πολιτικὴ γεωγραφία συντεταγμένη ἀπὸ τοῦ 1848 διὰ γερμανόπαιδας, ἐν ἧ ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος κατὰστασις ἐκτίθεται ἐν τρισὶ σελίσιν καὶ ἡ τῆς Τουρκίας ἐν ἰσαριθμοῖς; μήπως δὲν ὑπάρχουσι γεωγραφίαι νεώτεραι, μεθοδικώτεραι καὶ πληρέστεραι; Διὰ τοὺς εἰσηγητὰς τῶν τοιούτων βεβαίως οὐχί. Ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τῆς Ἑλλάδος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκλέξῃ καὶ μεταφράσῃ χειρότερον βιβλίον πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἐλληνοπαίδων καὶ ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τοῦ διδασκαλείου δὲν ἠδύνατο νὰ προτιμήσῃ χειρότερον πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθητῶν τοῦ διδασκαλείου. Ἄν δὲ καὶ ἄλλων τοιούτων ἐκλογὴ ἐγένετο πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν ἀγνοῶ.

Μὴ ἔχων τις ὕλην πρὸς σύγκρισιν κατὰ τὰ δημοδιδασκαλεῖα μηδὲ περὶ γυμναστικῆς δύναται νὰ ὀμιλήσῃ, ἀφ' οὗ τὸ νεοσύστατον διδασκαλεῖον ἡμῶν στερεῖται καὶ γυμνασιάρχου! Ἀρκοῦντα δὲ θεωρῶν τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως μεταβαίνω εἰς τὴν σύγκρισιν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Β' Μέση ἐκπαίδευσις.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ὑπουργικὴν ἐκθεσιν τοῦ 1874 ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι

Ἑλλην. σχολεῖα	διδάσκαλοι	μαθηταὶ	Γυμνάσια	καθηγηταὶ	μαθηταὶ
136	280	7648	18	120	2460

Ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι ἐφ' ἐκάστου μὲν σχολείου ἀναλογοῦσι 2 περίπου διδάσκαλοι καὶ 57 μαθηταί, ἐφ' ἐκάστου γυμνασίου 6 καθηγηταὶ καὶ 137 μαθηταί. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τῶν σχολείων καὶ γυμνασίων μαθηταὶ δὲν ἀνήκουσι μόνον εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκτὸς αὐτῆς πανταχοῦ οἰκοῦσιν Ἑλλησι, πρὸς ὁρθὴν σύγκρισιν ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων καὶ γυμνασίων ὡς μαθητὰς διπλασίων τῆς Ἑλλάδος κατοίκων ἦτοι 3,000,000 καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ πρέπει νὰ γείνη ἡ σύγκρισις.

Κατὰ ταῦτα τοίνυν ἡ Οὐγγαρία ἔχουσα πενταπλασίους κατοίκους, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ καὶ πενταπλάσια γυμνάσια ἦτοι $18 \times 5 = 90$, ἀντὶ τῶν ὁποίων ἔχει 148, ἦτοι 58 περισσότερα ἢ κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ 12 σχεδὸν περισσότερα τῆς Ἑλλάδος. Ἐν ᾧ δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν γυμνασίων ὑπερτερεῖ ἡ Οὐγγαρία, ὑστερεῖ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μετὰ τῶν γυμνασίων συνδεδεμένων προπαιδευτικῶν σχολείων. Διότι τῆς Ἑλλάδος ἐχούσης 136 ἑλλην. σχολεῖα, ἡ Οὐγγαρία ἔχει 148, δυσανάλογα πρὸς τὸν πληθυσμὸν ἦτοι 32 ὀλιγώτερα τῆς Ἑλλάδος. Καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν ὑστερεῖ τῆς Ἑλλάδος ἡ Οὐγγαρία ἔχουσα 27,800 μαθητὰς γυμνασίων καὶ σχολείων, ἐν ᾧ ἡ Ἑλλάς ἔχε 10,108 μαθητὰς γυμνασίων καὶ σχολείων· μόνον δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ὑπάρχει ἀναλογία, τῆς μὲν Ἑλλάδος ἐχούσης 400 καθηγητὰς καὶ διδασκάλους, τῆς δὲ Οὐγγαρίας 1843 ἦτοι σχεδὸν πενταπλασίους συμφώνως τῷ πληθυσμῷ. Ἀλλ' ἡ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν σχολείων καὶ μαθητῶν αὐτῶν ὑπεροχὴ τῆς Ἑλλάδος φαινομένη ἐστίν καὶ οὐχὶ πραγματικὴ· πρῶτον μὲν διότι ἡ Ἑλλάς στερουμένη ἐμπορικῶν, πραγματικῶν καὶ τεχνικῶν σχολείων, ἀπερισκέπτως σπεύδει πάντας νὰ καταστήσῃ ἐπιστήμονας, ἡ δὲ Οὐγγαρία πρακτικώτερα καὶ σοφωτέρα τῆς Ἑλλάδος ἔχει 20 ἐμπορικὰ σχολεῖα, 36 πραγματικὰ σχολεῖα καὶ διπλάσια τεχνικὰ, ἐν οἷς

20 περίπου χιλιάδες μαθητῶν μορφοῦνται καὶ 1000 περίπου καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι διδάσκουσιν.

Δὲν ἐπέστη ἄρα γε ὁ καιρὸς ἵνα καὶ ἡ Ἑλλάς μεταβάλλῃ τὸ ἥμισυ τῶν ἐλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων εἰς ἐμπορικὰ, πραγματικὰ καὶ τεχνικὰ σχολεῖα; Δὲν ἀρκεῖ ἄρα γε ἡ κορυφωθείσα ἤδη ψευδομάθεια, ἐπιπολαιομάθεια καὶ ἡμιμάθεια; Δὲν θὰ εὐρεθῇ πατρική-τις Κυβέρνησις νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὸ ὑποθαλπόμενον καὶ προαγόμενον τοῦτο κακόν;

Ἄλλ' ἐν τῇ ἀπουσίᾳ καὶ ἀδιαφορίᾳ τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἔπρεπε ἄρα γε ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων Σόλλογος, ὃν ἄνδρες ἐγκριτοὶ καὶ φιλοπάτριδες ἀπαρτίζουσι, νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἀπουσίαν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀντὶ ἐναντίον τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ νὰ καταναλίσκηται εἰς συστάσιν καὶ διαπύρρυνσιν προτύπου σχολείου πρὸς μόρφωσιν τῶν τέκνων ὀλίγων εὐπόρων ἐν Ἀθήναις οἰκογενειῶν, δὲν ἔπρεπε νὰ φροντίσῃ ἡ περὶ συστάσεως ἐνὸς καλοῦ ἐθνικοῦ διδασκαλείου ἢ πραγματικοῦ τινος καὶ τεχνικοῦ σχολείου πρὸς ὠφέλειαν οὐχὶ ὀλίγων ἀτόμων, ἀλλὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἔθνους; Τίς λοιπὸν θὰ φροντίσῃ περὶ τῶν τέκνων τοῦ ταλαιπώρου λαοῦ καὶ τοῦ δυστυχοῦς ἔθνους;

Μετὰ τὴν βραχεῖαν ταύτην παρέκβασιν μεταβαίνω εἰς τὴν σύγκρισιν τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως.

Γ'. Ἀνωτάτη ἐκπαίδευσις.

Κατὰ τὴν ὑπουργικὴν ἐκθεσιν τοῦ 1874 τὴν κατάστασιν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου παριστῶσιν οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοί.

	Κ α θ η γ η τ α ῖ				μαθηταὶ
	τεκνικοὶ	ἐπίτιμοι	ἐκτακτοὶ	ὕφηγηταὶ	
Θεολογ.	4	1	1	1	30
Νομικ.	8	—	—	5	571
Ἰατρικ.	14	—	4	8	546
Φιλοσοφ.	17	—	4	4	142
Φαρμακ.σχολή	—	—	—	—	63
	43	1	9	18	1352

Ἡ Οὐγγαρία ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης κράτη ὀλίγα ἀνώτατα ἐκπαιδευτήρια ἔχει ἥτοι δύο μόνον πανεπιστήμια τὸ τῆς Πέστης καὶ τὸ τοῦ Κλαουσεμβούργου, 40 θεολογικὰς σχολὰς καὶ τινὰς τοῦ δικαίου.

Ἐν τούτοις δὲ καθηγηταὶ μὲν ὑπάρχουσιν 163 σὺν 253 ἐν ταῖς θεολογικαῖς σχολαῖς ἥτοι 416, μαθηταὶ δὲ ἐν μὲν τοῖς πανεπιστημίοις 3039, ἐν δὲ ταῖς θεολογικαῖς σχολαῖς 1875 ἥτοι 4914. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐθνικὸν πανεπιστήμιον ἀνώτατον πανελλήνιον ἐκπαιδευτήριον ἐστίν, δεόν νὰ υπολογίσωμεν ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀνῆκουσι τοῖς πανταχοῦ Ἑλλησιν οὓς δυνάμεθα νὰ ἀναβιβάσωμεν τοῦλάχιστον εἰς 5,000,000 ἥτοι εἰς τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν κατοίκων τῆς Οὐγγαρίας. Τοῦ δὲ ἐλληνικοῦ πανεπιστημίου ἀριθμοῦντος 71 καθηγητὰς καὶ ὑφηγητὰς καὶ 1352 μαθητὰς, ἡ Οὐγγαρία τριπλασία οὖσα, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τριπλασίους καθηγητὰς ἥτοι 213 καὶ μαθητὰς τριπλασίους ἥτοι 4056. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἀνωτάτῃ βαθμίδι τῆς ἐκπαιδεύσεως ἡ ὑπεροχὴ τῆς Οὐγγαρίας μεγάλη ἐστίν. Διότι ἔχει καθηγητὰς μὲν πλείονας τῆς Ἑλλάδος 203, μαθητὰς δὲ 948.

Τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ συμπέρασμα τῆς συγκρίσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι μέσης καὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὴν ἐν Οὐγγαρίᾳ κατὰ ποσότητα, ὅπερ ὑποβάλλω εἰς τὴν μελέτην, σκέψιν καὶ κρίσιν τῶν ὑπουργῶν τῆς παιδείας, τῶν πρυτάνεων τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου καὶ πάντων τῶν καθηγητῶν καὶ λογίων τοῦ ἔθνους ἀνδρῶν ἵνα παύσωσιν ἄλλοτε μεγαλαυχόμενες ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐκπαίδευσις ἐπὶ τοσοῦτον προηγμένη ἐστίν, ὥστε ὑπερτερεῖ πολλὰ τῶν ἀπ' αἰώνων ἀποκαταστημένων κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἀφ' οὗ ἤδη ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἀριθμῶν ὅτι κατὰ πολὺ ἀπολείπεται καὶ τῆς ἐν τῇ τελευταίᾳ βαθμίδι τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως ἱσταμένης Οὐγγαρίας.

Ἀνακεφαλαιῶν δὲ πάντα τὰ εἰρημένα, παραθέτω ἐνταῦθα τὸ ὀλίγον ποσὸν τῶν ἐκπαιδευτηρίων, μαθητῶν καὶ καθηγητῶν ἐκάτερας τῶν χωρῶν:

Ἐν Οὐγγαρία

ἐν Ἑλλάδι

Ἐκπαιδευτ. μαθητ. διδασκ. εκπαιδ. μαθητ. διδασκ.
15,983 2,177,432 3,391 1,394 98,598 2,023

καὶ παρατηρῶ ὅτι τῆς Ἑλλάδος ἐχούσης 1394 εκπαιδευτήρια, ἡ Οὐγγαρία ἔπρεπε νὰ ἔχῃ δεκαπλάσια ἤτοι 13,940, ἐν ᾧ ἔχει 15,983 ἤτοι 2,043 πλείονα τῆς Ἑλλάδος κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ ἀμφοτέρων. Δεύτερον δὲ ὅτι, ἐν ᾧ ἡ Ἑλλὰς ἔχει 93,578 μαθητάς, ἡ Οὐγγαρία ἔπρεπε νὰ ἔχῃ δεκαπλασίους ἤτοι 935,980, ἀλλ' ἔμωσ ἔχουσα 2,177,432, ὑπερτερεῖ τῆς Ἑλλάδος κατὰ 124,145 ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ. Καὶ τρίτον ὅτι, τῆς Ἑλλάδος ἐχούσης 2,023 καθηγητάς καὶ διδασκάλους, ἡ Οὐγγαρία ἔχει 23,621 καὶ ὑπερέχει τῆς Ἑλλάδος κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 3,391 καθηγητάς καὶ διδασκάλους. Τοῦτο τὸ καθολικὸν συμπέρασμα ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν πάντες ὀφείλομεν ἀντὶ νὰ ἀποκρύπτωμεν τὴν ἀλήθειαν καὶ φενακίζωμεν ἑαυτοὺς καὶ μόνους, παρρησίᾳ νὰ ὁμολογῶμεν καὶ κηρύττωμεν αὐτὴν δημοσίᾳ ὅτι τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἡμῶν δὲν ἔχουσι καλῶς καὶ ἐπαρκῶς καὶ ὅτι ἀνάγκη κατεπείγουσα ἐπανορθώσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν διὰ πάντων τῶν δυνατῶν μέσων καὶ οὐσιῶν.

ΜΑΡΤΑΡΙΤΗΣ Γ. ΔΗΜΗΤΡΑΣ.

ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗ ΔΙΑ ΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΦΕΥΡΕΣΙΣ.

Μεταξὺ τῶν διαφορῶν κλάδων τῆς καθόλου βιομηχανίας ὑπάρχουσι τινές, τῶν ὁποίων τὸ νοσηρὸν προσβάλλει τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξίν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἐγείρεται πολλὰκις ἡ ἀπορία, ὅταν ἀποβλέπη τις εἰς τὰ λαμπρὰ προϊόντα των, διὰ τί ἄρα γε νὰ κατὰστρέφονται τινες ζωαὶ ὅπως στολίζων-

ται ἄλλαι. Οἱ ἐργαζόμενοι τὸν ἀνθρακικὸν μόλυβδον, ἐξ οὗ τοσαύτη ποικιλία διὰ τὰ πρόσωπα τῶν γυναικῶν τοῦ κόσμου, προσφέρονται, ἀργὰ ἢ γρήγορα, βέβαια θύματα εἰς τὴν δηλητηρίασιν, τὴν ὁποίαν ἐτοιμάζοντες διὰ τὰ βλέμματα τῶν ἄλλων ὑφίστανται πρῶτοι αὐτοὶ ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων τῆς νοσηδεστάτης βιομηχανίας των. Ἡ κόνις ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἡ κατεργασία προϊόντων τινῶν τῆς νεωτέρας μηχανικῆς εἰσάγει εἰς τοὺς πνεύμονας τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἐργοστασίου, ἔχει καὶ αὐτὴ τὸ μέρος τῆς, κατὰ τὰς διαφοροὺς θέσεις αὐτοῦ, εἰς τὴν παρατηρουμένην ὁσημέραι μείωσιν τῆς ἐργατικῆς ζωῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας σημερινωτέραν ἔτι ἀσκεῖ ἐπιρροὴν ἡ σύμπτωσις τῶν διεφθαρμένων παντοειδῶν ἀτμῶν καὶ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τοῖς ἐργοστασίοις μορίων διαφορῶν ζυμώσεων. Πόσον εὐτυχέστεροι εἶναι οἱ τὴν ὑπαιθρον φύσιν κινεῦντες γεωργικοὶ πληθυσμοί!

Τοιοῦτοτρόπως πᾶσα ἐφεύρεσις, τείνουσα εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν ζωϊκῶν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις κινδύνων, εἶναι θέμα ἄξιον ἰδιαιτέρας ἐκτιμήσεως καὶ, ὅπερ τὸ κυριώτερον, ταχείας διάδοσεως. Ἐπομένως τὸ ὑπὸ Loeb ἐν Βερολίῳ πρό τιнос ἐπινοηθὲν ἀναπνευστικὸν ἐργαλεῖον δύναται νὰ ἐνασχολήσῃ ὁπωσοῦν τοὺς ἡμετέρους ἐργοστασιάρχας, καθόσον ἀνήκει εἰς τὰ σχετικὰ τῆς βιομηχανίας των ἔργα. Ἡ μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει πρακτικὴ συνίστατο εἰς τὴν περίφραξιν τῶν ρωθῶνων τοῦ ἐργάτου δι' ὑφάσματος ἢ διὰ βάμβακος πεπιεσμένου πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς παρεμποδίσεως τῶν ἐπιβλαβῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ ἐργοστασίου περιπλανωμένων μορίων ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσέρχωνται διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἐν τῷ ζωϊκῷ τοῦ ἐργάτου ὀργανισμῷ. Τὸ μέσον τοῦτο ἦτο ἀμφιβόλου ὠφελείας, πρῶτον διὰ τὴν μικρὰν ἀποτελεσματικότητά του καὶ δεύτερον διὰ τὴν στενοχωρίαν ἣν προεκάλλουν τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργάτου δέματα, ἐξ ὧν οὗτος ἀπέρριπτεν ἐπὶ τέλους τὴν προφυλακτικὴν ἐν λόγῳ σύσκευὴν, προτιμῶν τὴν παροῦσαν ἀνακούφισιν τοῦ μακρόθεν ἐρχομένου κινδύνου.

Τὸ ἐφευρεθὲν ἐν τούτοις ἀναπνευστικὸν ἐργαλεῖον, στηριζό-

μενον ἐπὶ τῆς διαφορᾶς ἣτις παρατηρεῖται μεταξὺ εἰσπνοῆς καὶ ἐκπνοῆς, τῆς πρώτης ἐκτελουμένης διὰ τοῦ στόματος καὶ τῆς δευτέρας διὰ τῆς ρινός, διαιρεῖται εἰς δύο συνεχόμενα τμήματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων πρὸς μίαν τῶν λειτουργιῶν τούτων ἀποβλέπει. Ὁ μηχανισμὸς τοῦ τμήματος τῆς εἰσπνοῆς συνίσταται εἰς λεπτότρητον (εἶδος μικροσκοπικοῦ κοσκίνου), προωρισμένον ἵνα κρατῇ τὰς ἐπικρεμαμένας ὀργανικὰς ὕλας, ἐπ' αὐτοῦ δὲ προσηλοῦται βάμβαξ ξηρὸς ἢ ὑγρὸς διαβεβρεγμένος ἐντὸς γλυκερίνης ἢ ἄλλου ἀντιδραστικοῦ ρευστοῦ· διερχόμενος διὰ τῆς συσκευῆς ταύτης ὁ ἀτμοσφαιρικὸς τοῦ ἐργοστασίου ἀὴρ πιέζει γλωσσίδα μικροσκοπικῆς ἀντλίας, ἀνοίγουσαν πρὸς τὰ ἐντὸς καὶ ἐπιτρέπουσαν τὴν εἰσοδὸν οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἐξοδὸν. Ὁ δὲ μηχανισμὸς τοῦ τμήματος τῆς ἐκπνοῆς συνίσταται εἰς ἑτέραν γλωσσίδα ὁμοίας ἀντλίας, λειτουργούσης ἀντιστρόφως καὶ ἐκπεμπούσης μὲν τὸν ἐκπνεόμενον ἀέρα μὴ δεχομένης δὲ τὸν εἰσπνεόμενον. Τοιουτοτρόπως ἐκτελεῖται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ εἰσπνοῇ καθαροῦ ἀέρος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἢ ἐκπνοῇ τοῦ διεφθαρμένου.

Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο ἐτέθη ἤδη εἰς ἐφαρμογὴν παρὰ διαφόροις Πρωσσικοῖς ἐργοστασίοις, δοκιμασθὲν δὲ ἀπεδείχθη οὐδαμῶς παρενοχλητικὸν εἰς τὰς κινήσεις καὶ τὴν λοιπὴν σχετικὴν ἀνάπαυσιν τοῦ ἐργατικοῦ σώματος. Ἡ εἰσαγωγή του εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν εἶναι οὐ μόνον ἔργον προνοίας αὐτῶν τῶν ἐργατῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐργοστασιαρχῶν ἔτι, ἀπὸ λόγου φιλάνθρωπίας καὶ ὀρθῶς ἐννοουμένου συμφέροντος, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὴν πατριαρχικὴν ἀφ' ἑνὸς θέσιν αὐτῶν ἐν μέσῳ τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ, ἐξ ἧς καὶ μέριμνα πρὸς τοῦτον ὀφείλεται πατρικὴ, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἡμερομισθίου, ὅπερ ὅσον οἱ κίνδυνοι τῆς ἐργασίας ἐλαττοῦνται, τόσον καὶ αὐτὸ σμικρύνεται· λόγος χρηματικὸς ἰδιαιτέρου διαφέροντος, ἵνα καὶ οἱ ἐργοστασιάρχαι πρωτίστως ἀποβλέπωσιν εἰς τὴν ὑγιεινὴν τῆς βιομηχανίας τῶν ἀποκατάστασιν.

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΗΣ ΑΠΟΤΑΜΕΥΜΑΤΑ.

Ἡ ὑπὸ τῆς φύσεως μεταλλικὴ προϊκίσις τῆς Ἑλληνικῆς χώρας ἀποτελεῖ θέμα, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἡ φυσιολογία τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, ὁ σχηματισμὸς τῆς ἡμετέρας χερσονήσου καὶ ἡ ἀπ' αἰῶνος ἱστορία της διίδουσι τὴν χεῖρα εἰς ἀμοιβαίαν ἐξήγησιν. Ἐν πρώτοις ὁ ἐξωτερικὸς τῆς Ἑλληνικῆς χώρας σχηματισμὸς ἐλκύει τὴν καθολικὴν προσοχὴν. Ἐνῶ κατὰ πᾶν βῆμα ἀναφαίνεται τὸ ἡφαιστιογενὲς αὐτῆς, γνωστὸς εἶναι ὁ στενὸς σύνδεσμος, ὅστις ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ἐγγείου θερμότητος καὶ τῆς πληρωσάσης τὰ ρήγματα τῆς γῆς μεταλλικῆς ὕλης. Πολλὰ παρατηρήσεις ὁδηγοῦσιν εἰς τὴν παραδοχὴν μεγάλης περὶ τὸ κέντρον τῆς γῆς μεταλλικῆς μάζης, ἣτις, διαλυομένη καὶ ὠθουμένη ὑπὸ τῆς κεντρικῆς θερμότητος, ἐνεφυσήθη ἐντὸς τῶν ρηγμάτων τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ὑποστηρίζεται ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τῶν μεταλλικῶν ρηγμάτων κατὰ προτίμησιν ἐντὸς τῶν ἐνδογενῶν βράχων· ἰδιαιτέρως ὁρῶς περιβάλλεται αὕτη μέγιστον ἀξίωμα ἐκ τῶν φαινομένων τῶν ἐνεργῶν ἡφαιστειῶν, διότι ἐκ βάθους, πιθανῶς ἐξήκοντάκις μείζονος τοῦ ὅσον ἐφθασεν ὁ ἄνθρωπος, ἐκπέμπονται ὕλαι εἰς στερεὰν ἢ ἀτμώδη κατάστασιν, περιέχουσai θεῖον, σίδηρον, χαλκόν, μόλυβδον, ἀρσενικόν, σελίνειον καὶ ἀμωνιακόν (Humboldt Κόσμος τόμ. 1, μέρ. 2).

Ὑπὸ ἑτέραν ἔποψιν προξενεῖ ἐντύπωσιν ἡ γενικὴ τοῦ πλανήτου ἐπιφάνεια. Νομίζει τις ὅτι ἡ μεγάλη δημιουργὸς δύναμις ἐνήργησε δραστηριώτερον ἐκ τοῦ ἐνδοτέρου κύκλου τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, διότι αἱ ξηραὶ διευθύνονται πρὸς τὸν νότιον πόλον μετὰ τοιαύτης σταθερότητος, οἷαν μαρτυρεῖ τὸ βελοειδὲς σχῆμα αὐτῶν. Τοῦ νόμου τούτου ἀποτέλεσμα μετὰ τῶν ἄλλων, ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος παριστᾷ εἰδικότερα σημεῖα ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ἣτις ἄλλοτε συνέδεε τὴν Εὐβοίαν μετὰ τῆς

Στερεάς. Ἀρχαῖα μεταλλικὰ τῆς φύσεως ἢ τοῦ ἀνθρώπου εἰρήπια δεικνύουσιν ἱκανῶς εὐρύν τὸν ὁρίζοντα τῶν ἐνδιαφερόντων ἡμᾶς τοπολογικῶν συμπτωμάτων. Ἄς ἐκτείνωμεν τὴν νοητὴν ταύτην γραμμὴν ἀπὸ τῶν μεταλλικῶν τῆς Ὑπάτης καὶ τῆς Αἰδηψοῦ ὑδάτων μέχρι τῆς μελανῆς νεφέλης, ἥτις ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀπειλεῖ τὰ λείψανα τῆς παλαιᾶς Στρογγύλης (Θήρας), καὶ ἰδοὺ ὁ προχειρότερος γεωγραφικὸς χάρτης παριστᾷ τὰς νήσους Ἑλένην, Κέα, Κύθον, Σέριφον, Σίφνον, Κίμωλον, Μήλον καὶ Θήραν ὡς ἐξακολουθήσιν τῆς Λαυριωτικῆς ἄκρας, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ Κυκλάδες φαίνονται ὡς παρέκβασις τῆς Εὐβοϊκῆς. Τὰ μεταλλικὰ συμπτώματα ἀπαντῶνται μετὰ τοσαύτης βεβαιότητος κατὰ τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς γραμμῆς ταύτης, ὥστε πάντως μαρτυρεῖται ἡ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἑλλάδος μεγάλη δραστηριότης τῆς δυνάμεως ἐκείνης, ἥτις ἀνεκίνησε τὴν ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς γῆς μεταλλικὴν μάζαν.

Ἐν τῇ νήσῳ τῆς Ἑλένης ὁ μέγας τῆς Ἑλλάδος γεωγραφικὸς χάρτης, τὸν ὁποῖον οἱ Γάλλοι ἐχάραξαν κατὰ τὸ ἔτος 1852, μαρτυρεῖ τὴν ὑπαρξίν μεταλλικῶν φρεάτων εἰς τρία μέρη αὐτῆς. — «Σημαντικὴ ποσότης χρυσοῦ συνελέγετο ἐν Σίφνῳ, ἥτις καθ' ὅλον τὸν ἕκτον π. Χ. αἰῶνα κατηριθμεῖτο μετὰ τῶν πλουσιωτέρων κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος... Πολυλαχοῦ τῆς χώρας, ἰδίως δὲ ἐν Εὐβοίᾳ, ὑπῆρχον μεταλλεῖα χαλκοῦ· ἐν τῇ νήσῳ μάλιστα ταύτῃ εὕρισκετο ἡ Καδμεία γῆ, ἡ τόσον χρήσιμος διὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν μεταλλευμάτων... Εὕρισκετο ἐπίσης σίδηρος ἐν Εὐβοίᾳ, ἐν Βοιωτίᾳ καὶ ἐν Μήλῳ· ἐξαιρέτως δὲ ἐν Σερίφῳ σώζονται ἔτι καταφανῆ τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας μεταλλουργίας» (Grote Ἑλλην. ἱστορ. τομ. 3, μερ. 2, κεφ. 1). Ἐκ τῆς Καδμείας γῆς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν τὴν παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ Κάδμου καὶ τῶν συντρόφων του ἐκ Φοινίκης εἰσαγωγὴν τῆς μεταλλουργίας, καθ' ἣν ὁ χαλκὸς ἔχει τὰ δικαιώματα τῆς προτεραιότητος. Οἱ μὲν Ὀμηρικοὶ ἥρωες, ἦσαν χαλοκοχίτωνες, χαλκεοὶ δὲ ὁ Ἄρης. — Ἡ ἀφθονία τοῦ χαλκοῦ ἐν Εὐβοίᾳ μαρτυρεῖται ἰδιαι-

τέρως ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ πόλεως Χαλκίδος. Τοιοῦτοτρόπως λέγουσι περιθέσθαι τοὺς Κουρήτας «ἔπλα χαλκὰ πρῶτους ἐν Εὐβοίᾳ, δι' ὃ καὶ Χαλκιδέας αὐτοὺς κληθῆναι» (Στραβ. 10, σελ. 472). «χαλκουργεῖα δὲ πρῶτον παρ' αὐτοῖς ἐφθῆναι... Ἦν δὲ καὶ σιδηρῶ καὶ χαλκῶ μέταλλα κατὰ Εὐβοίαν» οἱ γὰρ Εὐβοεῖς σιδηρουργοὶ καὶ χαλκεῖς ἄριστοι» (Στεφ. Γεωγρ.). Ὅταν ἡ *Expédition Scientifique de Morée* (1833) ἐπισκέφθη τὴν Εὐβοίαν εὗρεν ἐν τῷ χωρίῳ καὶ παρὰ τὸ ὄρος Ὀκτάβια τὴν παράδοσιν, ὅτι ὑπῆρχον ἐκεῖ μεταλλεῖα ἀργύρου (τόμ. 2, μερ. 2, σελ. 44). — Ἰνωστὸν εἶναι τὸ κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ὄνομα τῆς Κιμῶλου *Argentaria*. Ὅταν ὁ Spon καὶ ὁ Wheeler τὴν ἐπισκέφθησαν κατὰ τὸ 1675—1676, ἀναφέρουσιν, ὅτι εἶχε μεταλλεῖον ἀργύρου (Περὶ γ. εἰς Ἑλλάδα κλπ. τομ. 1, βιβλ. 1, σελ. 98). «Φαίνονται ἀκόμη, λέγει ὁ κατὰ τὸ 1700 ἐπισκεφθεὶς τὴν Κίμωλον Tourneffort, λείψανα ἐργαστασίων καὶ κλιβάων, ἐν οἷς τὸ μέταλλον κατεργάζετο· ἀλλὰ δὲν τολμῶσιν οἱ κάτοικοι, ἵνα ἐπαναλάβωσι τὴν μεταλλεῖαν ἀνευ ἀδείας τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι πρόκειται περὶ μεγάλων κερδῶν, θέλουσιν ἐπιβαρύνει αὐτοὺς διὰ φόρων. Οἱ Κιμῶλιοι πιστεύουσιν, ὅτι τὰ κύρια μεταλλεῖα τῆς νήσου αὐτῶν κεῖνται ἀντικρὺ τοῦ μικροῦ τῆς Μήλου λιμένος Πολωνία» (Περὶ γ. εἰς τὴν Ἀνατολὴν τομ. I, ἐπιστολ. 4 σελ. 141). — «Ἡ δὲ Μήλος εἶναι βράχος σπογγώδης περιέχουσα μεταλλεῖα σιδήρου, ἐξ ὧν ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ἡ θέσις αὐτῆς Σιδεροῖω ἀννής (αὐτ. σελ. 155)». Ἰνωστὸν εἶναι τὸ θεῖον τῆς Μήλου· ἐν τούτοις πόσον ὀλίγον εἰσέτι ἐμελετήθη ἡ νήσος, περὶ ἧς ἔλεγεν ὁ Tourneffort, ὅτι εἶναι φυσικὸν ἐργαστήριον ἐν ἀδιακόπῳ ἐνεργείᾳ!

Τὰ ἀργυρεῖα καὶ χρυσεῖα τῆς Σίφνου ὑπῆρξαν περίφημα ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Ἐν μεταγενεστέρᾳ δὲ ἐποχῇ «περὶ τὰ μέσα τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἀπέστειλε εἰς Σίφνον μεταλλουργοὺς Ἰουδαίους, ὅπως ἐξακριβώσωσι τὰ μεταλλεῖα τῆς νήσου, ἀλλ' οἱ κάτοικοι, φοβούμενοι τὴν ἀναγ-

»καστικήν ἐργασίαν, ἡγόρασαν τὸν πλοίαρχον, ὅστις, μετα-
 »φέρων τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς Πύλης μετὰ τῶν μεταλλευ-
 »τικῶν δειγμάτων εἰς Θεσσαλονίκην, κατεπόντισεν αὐτοὺς
 »καθ' ὁδὸν μετὰ τοῦ πλοίου του. Ἐπανελθόντων δὲ καὶ ἄλ-
 »λων Ἰουδαίων, συνενοήθησαν εἰ Σίφνιοι μετὰ τινος ἐν Μήλῳ
 »Ἰάλλου πειρατοῦ, ὅστις διὰ τῶν κανονίων του ἐβύθισε καὶ τὸ
 δεύτερον φορτίον μεταλλευμάτων καὶ μεταλλευτῶν» (Tournelleffort Περιήγ. εἰς τὴν Ἀνατολὴν τομ. 1, σελ. 175). Πρὸς
 τὸ βορειοανατολικὸν τῆς νήσου ταύτης (θέσις Ἁγίος Σώστης),
 παρὰ τὴν ἀκτὴν, τὰ ὀρύγματα καὶ αἱ ὑπόνοιμοι εἰσὶ καὶ νῦν
 ἔτι καταφανῆ· «κοινότατος δὲ εἶναι ὁ μόλυβδος, ἀπανταχοῦ
 »μετὰ τὴν βροχὴν ἀναφαινόμενος» (Ραγκαβῆ Ἑλληνικά τομ.
 3, σελ. 244 καὶ Malte-Brun Καθολ. Γεωγραφία 4, 22, σελ.
 621). — Ἐν Σερίφῳ δὲ τὰ μεταλλεῖα τοῦ σιδήρου ἀπαντῶν-
 ται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς μετὰ μεγάλης ἀφθονίας. Ὅ-
 ταν ὁ Tournelleffort ἐπισκέφθη τὴν Νάξον ἐσημείωσεν ἰδιαί-
 τέρως τὴν κοινὴν παράδοσιν, καθ' ἣν παρὰ τὸ φρούριον αὐτὸ
 τῆς Νάξου ὑπῆρχον μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου (αὐτ. σελ.
 321. Ἰδ. καὶ Expédition Scientifique de Morée τομ. 2,
 μερ. 2, σελ. 64).

Ἐν γένει αἱ Κυκλάδες πολλὰ μεταλλικὰ παριστῶσι φαινό-
 μενα. Τοιουτοτρόπως ἡ Σύρος περιέχει σίδηρον, ὅστις, «καλ-
 »λιεργηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων δύναται καὶ πρὸς τοὺς νεωτέ-
 »ρους ἔτι νὰ καταστῇ ὠφέλιμος» (Expéd. Scientifique de
 Morée σελ. 71). — Ἐντύπωσιν προξενεῖ ἡ παρουσία τοῦ σι-
 δήρου ἐν Μυκῶνῳ. Παρὰ τὴν θέσιν Μαυροσπηλιὰ ὑ-
 πάρχει λόφος κεκαλυμένος ἀπὸ ὀξυδωμένον σίδηρον, παριστῶν
 τὸ θέαμα ἀληθοῦς ρεύματος λάβας (αὐτ. σελ. 54).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω βλέπομεν, ὅτι ἡ δύναμις ἥτις, ὡς ἐν
 ἀρχῇ ἐσημειώθη, ἐξάγει καὶ νῦν ἔτι ἐκ τῶν ἡφαιστειῶν με-
 ταλλικὰς οὐσίας, εἰργάσθη μετ' ἀποτελεσματικότητος τῆς
 ὑποίας τὰ γεωγραφικὰ σημεῖα καὶ ἡ διεύθυνσις ἐλκύουσι τὴν
 προσοχήν. Ἄραγε ἡ σχετικῶς πρὸς τὴν ὅλην τῆς ἀνθρωπό-
 τητος ζωὴν ὀλιγοχρόνιος ἀκμὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς οἰ-

κονομίας ἀπερρόφησε ὁλόκληρον τὸν φυσικὸν τῆς χώρας
 πλοῦτον;

Ἐν γένει ἡ ἰδέα τῆς ἐξαντλήσεως τῆς φύσεως εἶναι δυσκο-
 λωτάτη ὑπόθεσις. Ἐὰν ἡ δύναμις, ἥτις παρήγαγε τοὺς ὑποχθο-
 νίους θησαυροὺς, ἐσταμάτησε καθ' ἣν ἐποχὴν ἐτέθησαν τὰ θε-
 μέλια τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, τὰ ὅρια ἐν τούτοις τῆς ἤδη
 τελεσθείσης ἐργασίας ἀποτελοῦσιν ἀκαταμέτρητον περιφέρειαν.
 Ὁ νόμος τῆς ἀνανεώσεως, ὅστις ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς
 τόσον φανερῶς ἐνεργεῖ, ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς δὲν ἐμελε-
 τήθη εἰσέτι. Ὅπως δὲ ποτε ἐνῶ περὶ τοῦ χρυσοῦ γνωρίζομεν
 τὴν ἰδέαν τῶν ἀρχαίων ὅτι ἀναγεννᾶται (κατὰ τὸν Πλίνιον
 Φυσ. Ἱστορ. 37, 15 «ὁ ἀδάμας εἶναι σκλήρωμα χρυσοῦ no-
 dus aurī καὶ μετ' αὐτοῦ συγγενᾶται»), τοιαύτη ζωϊκὴ, οὕτως
 εἰπεῖν, τιμὴ οὐδέποτε ἀπεδόθη εἰς τὸν ἄργυρον. Μόνος ὁ μό-
 λυβδος ἐθεωρήθη ὡς ἔχων τὸ προνόμιον, ἵνα αὐξάνῃ τὸ βάρος
 του· καθὼς δὲ λέγει ὁ Ἀγρικόλας (βιβλ. 5 σελ. 65), «τὸ βά-
 ρος τοῦ πρὸς στέγασιν τῶν μεγαλοπρεπῶν ἡμῶν οἰκοδομῶν
 χρησιμεύσαντος μολύβδου παρετηρήθη ὑπὸ τῶν εἰδημόνων,
 ὅτι μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ἐπαισθητῶς ἠϋξήσεν.» Ἀνά-
 λογον τοῦ παραδόξου τούτου φαινομένου παρετηρήθη ἐν αὐτοῖς
 τοῖς μολυβδορυχείοις τῆς ἀρχαιότητος, διότι κατὰ τὸν Πλί-
 νιον (Φυσ. Ἱστορ. 34, 49) «ἐγκαταλειπόμενα ταῦτα καθί-
 στανται παραγωγικότερα· φαίνεται δὲ ὅτι ὁ ἀήρ, εἰσερχόμε-
 νος ἐλευθέρως διὰ τῶν ἀνοιγμάτων, προξενεῖ τὸ ἀποτέλεσμα
 τοῦτο· τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ἔκτρωσις καθιστᾷ γυναικας τινας
 γονιμωτέρας.»

Πολλαχοῦ τὰ ἐγκαταλελειμένα τῆς ἀρχαιότητος μεταλ-
 λεῖα εἰσέρχονται εἰς νέον στάδιον εὐρείας ἀναπτύξεως. Τὰ μυ-
 θικὰ τῆς ἀπωτέρας Σκυθίας μεταλλεῖα περιβάλλονται ἐν τῇ
 νεωτέρᾳ ἐποχῇ τὸν σεμνὸν τῆς ἱστορίας μανδύαν. Ὅ,τι ὁ Ἡ-
 ρόδοτος ἔλεγε περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς χρυσοφυλάκων Γρυπῶν
 ἀποδεικνύεται σήμερον ἀκριβέστατον ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ Αἰθαῖ
 (χρυσοῦ ὄρους), ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἀνακαλύπτονται κολοσσαῖαι
 σκελετοὶ ἐκλελειπότην ζώων, τὰ ὁποῖα οἱ ἐγχώριοι ὀνομάζου-

σιν ἔτι Γρύπας (Ηροδ. Γ'. 116, Δ'. 27). Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐμυθολογεῖτο ὁ γρύψ ὡς λέων ὑποχθόνιος, ἔχων πτερὰ καὶ κεφαλὴν πτηνοῦ, φυλάττων διὰ τῶν φοβερῶν ὀνύχων του τὸν ἐν τοῖς σπλάχνοις τῆς γῆς κεκρυμμένον χρυσόν. — «Τὰ χρυσουρχεῖα τῆς Ἀρκτικῆς Ῥωσσίας παράγουσιν ἀπὸ ἱκανῶν ἑτῶν ποσότητα χρυσοῦ μεῖζονα τῆς παραχθείσης ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὰς ὠραιότερας τῆς Βρασιλίας ἡμέρας . . . ὁ Ἡρόδοτος λοιπὸν εἶχε δίκαιον . . . Ἐκ τῆς μεγάλης σειρᾶς τοῦ Αἰθαῖ τῆς Ἀνατολικῆς Σιθηρίας, ἀπὸ τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἤδη ἑκατονταετηρίδος, "Ελλην βιομήχανος" ἐκόμισε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας τεμάχια ἀργύρου, τὸν ὁποῖον εἶχε συλλέξει ἐντὸς τῶν ἀποτόμων ἐκείνων ὁρέων» (Michel Chevalier Πολ. Οἰκονομία τομ. 3, μερ. 6, κεφ. 2).

Τὰ ἐγκαταλειμμένα τοῦ ἐν Μεξικῷ Zacatecas μεταλλεῖα, εὐπειθῇ μετὰ καιροῦς εἰς τὴν φωνὴν τοῦ περιφήμου μεταλλευτοῦ Laborde, ἐμαρτύρησαν κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τοὺς ἔτι καὶ νῦν ἐκμεταλλευσομένους τῆς Veta Madre θησαυρούς. — Τὸ περίφημον ἀργυρεῖον τῆς Konsberg ἐν Νορβηγίᾳ ἐγκατελείφθη κατὰ τὸ 1805, διότι αἱ δαπάναι του ὑπερέβαινον κατ' ἔτος τὰ εἰσοδήματά του κατ' 70 χιλ. τάλληρα. Ἐν τούτοις «πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, λέγει ὁ Rau (Ἐγχειρ. Ἑθν. Οἰκονομίας βιβλ. 5, § 355, σημ. 6'.) ἐπανελήφθη ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ, ἀποφέρουσα μεγάλα κέρδη». «Ὁ κασσίτερος τοῦ Cornwall, ὅστις πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν ἐκίνει τοὺς στόλους τῆς Τύρου πέραν τῶν Ἰρακλείων στηλῶν, εἶναι ἀκόμη, λέγει ὁ Macaulay (Ἱστορ. τῆς Ἀγγλ. ἐπαναστάσεως τόμ. 1, κεφ. 4), πολυτιμωτάτη τῆς ἡμετέρας νήσου παραγωγή. Ἐνῶ δὲ ἐπὶ τοῦ Καρόλου Β' τὰ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ μεταλλεῖα τοῦ χαλκοῦ εἶχον ἐγκαταλειφθῇ, σήμερον παράγουσι κατ' ἔτος 1 1/2 ἑκατομ. λίρ. στερλ. ἥτοι διπλάσιον τοῦ εἰσοδήματος ὧν τῶν κατὰ τὸν 17 αἰῶνα χαλκορυχείων τῆς Ἀγγλίας».

Τί εἶναι ἀπέναντι τῆς νεωτέρας βιομηχανίας ἡ ἀρχαία με-

ταλλουργία! Ἀπέναντι τῶν καθ' ἡμᾶς μεταλλευτικῶν τῆς χθονὸς ἀνακινήσεων, αἱ ἀρχαῖαι εἶναι οὐσιωδῶς μικραί. Ἡ θεὰ Ἀγγλικοῦ ἀνθρακορυχείου, ὑπὸ τὰ βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ ἐκτείνοντος τοὺς ἰσχυροὺς βραχίονάς του, θὰ ἐξέπληττεν Ἀθηναῖον ἐπιχειρηματίαν τῆς ὠραιότερας περιόδου. Ὅποια σήμερον δύνάμις ἐπιστήμης, τέχνης, κεφαλαίου! Ἐν τῷ περιφήμῳ τοῦ Μεξικοῦ μεταλλεῖω Valenciana διὰ τρία μεταλλευτικὰ φρέατα ἐδαπανήθησαν 11 ἑκατομ. δραχμῶν. Ὅταν δὲ ὁ Humboldt ἐπεσκέφθη τὴν ἀργυροῦχον ταύτην γῆν, κατεσκευάζετο ἕτερον φρέαρ βάθους 514 μέτρων ἀντὶ δραχμ. 7 ἑκατομμυρίων!

Συγκεφαλαιοῦντες τὰ ἀνωτέρω παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ μεταλλικὴ ὑπὸ τῆς φύσεως προίκισις τῆς Ἑλληνικῆς χώρας καὶ γενναία ὑπῆρξεν καὶ ὡς μὴ ἐξηντλημένη πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἡ καλλιέργεια τοῦ μεταλλικοῦ αὐτῆς πλούτου ὑποθέτει κεφάλαια καὶ γνώσεις, πρὸς τὴν κανονικὴν τῶν ὁποίων λειτουργίαν πρέπει ὁ τόπος σπουδαίως νὰ παρασκευασθῇ, καὶ ὅτι πρόκειται ἐν γένει περὶ κλάδου βιομηχανίας, ὅστις ὑπὸ πλείστων ἐλπίδων περιβάλλεται. Ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ἀπαιτεῖται ἐξέτασις τῆς χώρας καὶ ἀνάπτυξις τῶν διαθεσίμων πόρων αὐτῆς, ἀρ' ἑτέρου μεγίστη ἡ σημ. αἰα τῆς κυβερνητικῆς ἀποστολῆς εἰς ἐξακρίβωσιν τῶν γενικῶν τοπολογικῶν φαινομένων καὶ ἐμπέδωσιν τῆς οἰκονομικῆς πίστεως. Προσθετέον δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἵνα στηριζόμενον ἐπὶ τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἀτόμων, ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν μεγάλων μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν.

ΒΟΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΔΙΟΝ.

Ἐὰν θέσωμεν ὡς βάσιν τῶν παρατηρήσεων ἡμῶν τὴν Κωπαΐδα λίμνην, περίξ αὐτῆς ἀναπτύσσονται δύο περιφέρειαι ἰδιαιτέρας δεόμεναι μελέτης. Αἱ περιφέρειαι αὗται δὲν εἶναι

κανονικοῦ σχήματος, ἐπηρεάζονται δὲ ἐκ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἐδάφους καὶ ἄλλων τοπικῶν περιστάσεων· ποῦ προχωροῦσι πλείοτερον καὶ ποῦ ὀλιγώτερον. Ἡ πρώτη περιφέρεια ἡ συνεχομένη, τρόπον τινα, μετὰ τῆς κυρίως εἰπεῖν ὑδατίνης περιοχῆς τῆς λίμνης, περιλαμβάνει τὰς γαίας, αἵτινες ὑπόκεινται εἰς τὰς συνήθεις πλημμύρας τῶν πρὸς τὴν Κωπαΐδα καταρχομένων ὑδάτων ἐκ τῶν πέριξ, ἐγγὺς ἢ πόρρωθεν ὑψωμάτων. Ἡ δευτέρα περιφέρεια περιλαμβάνει τὰς γαίας ἐκεῖνας, αἵτινες ὑπόκεινται εἰς τὰς ἐκτάκτους πλημμύρας κατὰ συνέπειαν πολυομβρίας καὶ ὑπερχειλίσεως τῶν ποταμῶν. Μεγάλην ἐπιρροὴν ἀσκεῖ ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν δύο τούτων περιφερειῶν καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἀρδεύονται αἱ ὑπὸ καλλιέργειαν γαῖαι. Ἐπειδὴ ἐλλείπει πᾶσα εἰδικὴ κατὰ τὴν ὑδρονομίαν ἀγρονομία, τὰ ἐκάστοτε πρὸς πλήρωσιν ἐφημέρων ἀναγκῶν ἀτομικὰ συμφέροντα συντρέχουσιν εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ ἀπὸ προηγουμένης προνοίας τεθειμένων ὅπωςδὴποτε ἀτελῶν φραγμῶν, ἐξ οὗ τὰ ὕδατα καταδικάζουσιν εἰς ἀργίαν μεγάλας ἐκτάσεις γαιῶν.

Ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις ἐπραγματεύθη ἄλλοτε ⁽¹⁾ περὶ τῆς ἀποξηράνσεως τῆς Κωπαΐδος· ἀλλ' εἶναι ζήτημα τὸ ὅποῖον μέχρι οὗ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πρακτικὴν λύσιν του, οὐδέποτε πρέπει νὰ λείψῃ ἐκ τῆς τραπέζης τῶν οἰκονομικῶν καὶ διοικητικῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἐνδιαφέρουσι σχέσεις τινες καὶ ἐνέργειαι, τὰς ὁποίας ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τελευταίου τινος νομοσχεδίου, τὸ ὅποῖον, ὑποκινηθὲν ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίως ἐνδιαφερομένων, ὀφείλεται εἰς ἐπιτροπὴν τῆς ὁποίας δὲν ἔχομεν πρόχειρα τὰ ὀνόματα ⁽²⁾. Ἡ κυριέουσα ἐν αὐτῷ ἰδέα συνί-

(1) Ἰδ. φυλ. 26 Ἀπριλίου 1875 σελ. 49, καὶ φυλ. 34 Δεκεμβρίου 1875 σελ. 455.

(2) Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη διαρτίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐκ προφανοῦς συγχύσεως τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων, διότι κατὰ τὸ ὀργανικὸν διάταγμα τῆς 3 Ἀπριλίου 1833 τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν ζήτημα ἀνήκει εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἑσω-

σταται εἰς τὴν ἰδρυσιν εἰδικοῦ ταμείου πρὸς ἀποξήρανσιν καὶ ἀρδευσιν τοῦ Βοιωτικοῦ πεδίου. Καθόσον αὗται ἀφορῶσιν τὴν ἐξωτερικὴν περιφέρειαν αὐτοῦ, τὴν ὡς ἐξετέθη εἰς ἐκτάκτους πλημμύρας ὑπαγομένην, τὸ ἔργον φαίνεται εὐκολώτερον. Καθ' ἔσον ὅμως προβαίνουσι καὶ πρὸς τὴν τῶν συνήθων πλημμυρῶν ἐνδοτέραν περιφέρειαν, ἡ ἐπιχείρησις προβιάζεται εἰς πολλῶν βαρυτέρας δυσχερείας. Δὲν ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς κεντρικῆς, κυρίως λιμναίας, ἐκτάσεως τῆς Κωπαΐδος.

Οἱ πόροι τοῦ ταμείου τούτου πρόκειται νὰ καταρτισθῶσι ἀπὸ εἰδικῆς φορολογίας τῶν ἐνδιαφερομένων γαιῶν (ἐξαιρουμένων τῶν ἀμπελῶν), καθ' ἔσον δηλαδὴ περιλαμβάνονται αὗται ἐντὸς τῆς κανονισθησομένης περιμέτρου τῶν ὑδραυλικῶν ἐργασιῶν. Ἡ φορολογία αὕτη συνίσταται εἰς 2 μὲν τοῖς % ἐφ' ὅλων τῶν παραγομένων καρπῶν, εἰς 1 δὲ δρ. κατὰ στρέμμα ἔσον ἀφορᾷ τὰς στρεμματικῶς φορολογουμένας γαίας καὶ τὰς ποτιστικὰς βαμβακοφυτείας (αἱ μὴ ποτιστικαὶ εἰς 25 μόνον λεπτά). Ἡ φορολογία αὕτη περιλαμβάνει εἴκοσι καὶ ἑν χωρία, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἡ Λεβαδεία.

Ἡ λειτουργία τοῦ εἰδικοῦ τούτου ταμείου πρέπει νὰ συνδυασθῇ οὐχὶ πρὸς ἄμεσα ἀποτελέσματα ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ συγκεντρούμενων πόρων. Τόσον μεγάλα ἔργα, οἷον ἡ ἀποξήρανσις τῶν ἀπ' αἰῶνος κατακλυζομένων πεδίων, εἶναι πολλῶν ἀνώτερα τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως πτωχῶν ἀγροτικῶν κοινοτήτων. Μάλιστα δὲν φαίνεται ἡμῖν αὕτη οὐδαμῶς ἐπαρκὴς· τόποι τῶν ὁποίων, κατὰ τὰς σχετικὰς πληροφορίας, τὰ μὲν εἰσοδήματα σταθερῶς καταπίπτουσιν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος (κατ' ἀνώ-

τερικῶν. Ἀρθ. 2 «Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν γραμματείας ὑπάγονται . . . ιγ') ἡ ὑποστήριξις τῆς ἀγρονομίας, ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀγρονομικῆς βιομηχανίας. ιδ') ἡ ἀνωτάτη διεύθυνσις τῶν ὑδραυλικῶν ἐργασιῶν.» Ἐν γένει τὰ ζητήματα τῆς ἀποξήράνσεως τῶν λιμνωδῶν τόπων ἀνήκουσιν εἰς τὴν καθόλου διοίκησιν τῆς ἐπικρατείας καὶ οὐχὶ εἰς τὴν εἰδικὴν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ διαχείρισιν.

περον έρον 30 χιλ. κοιλά ένιαυσίως πρό τοῦ 1868 καὶ 20 χιλ. μετὰ τὸ 1871), ἡ δὲ ένδεια κρούει τὴν θύραν ἐγείρουσα βαρυτέρους διὰ τὸ μέλλον φόβους, δέν δύνανται ἀφ' ἐαυτῶν νὰ σωθῶσι. Εἰς τιαύτας περιστάσεις ἔρχεται ἡ ἀνωτάτη τῆς Πολιτείας έννοια, ἵνα φέρῃ εἰς τὸ μέσον τὴν ἀνάγκην χρηματικῆς τινος ἀρωγῆς τοῦ ἔλου κοινωνικοῦ σώματος πρὸς τὸ κατὰ μέρος πέριξ τῆς Κωπαίδος πάσχον. Οὕτως ὑποθέτομεν ὅτι, προικιζομένου τοῦ έν λόγῳ εἰδικοῦ ταμείου δι' ἀναλόγου τινος δημοσίας προσφορᾶς, δύνανται νὰ κατασκευασθῇ ποσὸν ἀξιόλογον, ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν εἰδικοῦ δανείου πρὸς πρηρωμὴν τῶν τόκων καὶ τοῦ χρεωλυσίου αὐτοῦ. Δεδόσθω ὅτι ἐκ τῆς προμνησθείσης φορολογίας καὶ τῆς κυβερνητικῆς συνδρομῆς καταρτίζεται ένιαυσίως τὸ ποσὸν δρ. 250,000· δύνανται δι' αὐτοῦ νὰ εὔρεθῇ δάνειον τριῶν ἑκατομυρίων, ἐξοφλητέον μετὰ 30 ἔτη ἐπὶ ἀναλόγῳ τινι τόκῳ καὶ χρεωλυσίῳ, 8 π. χ. τοῖς %.

Ἐκαστος έννοεῖ τὴν, καθ' ἑσὸν προβαίνει ἡ ἀποξήρανσις, ἀνάπτυξιν τῶν ιδιωτικῶν καὶ δημοσίων πέριξ τῆς Κωπαίδος εἰσοδημάτων. Παῖται προωρισμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως ἵνα θρέψωσι πνυκνοτάτους πληθυσμούς, ἐὰν ὀρθῶς οὗτοι φρονῶσι καὶ ὀρθῶς διοικῶνται, εἶναι ἤδη ἐγκαταλελειμμένοι εἰς τῆς τύχης καὶ τοῦ ἀτόμου τὰς ἑρμᾶς. Θὰ ἐρωτήσῃ τις ἡμᾶς: — «τί ἐλπίζετε ἐκ τοῦ προκειμένου ἐπιχειρήματος;» Ἀπαντῶμεν: Ἀρέσκει ἡμῖν ἡ προαίρεσις τῶν κινησάντων αὐτὸ πολιτῶν. Ὑπολείπεται δὲ ἡ προσήκουσα πολιτικὴ ἰσχὺς, ἵνα ἀνοίξῃ τὸ εὐρὺ στάδιον τῶν οἰκονομικῶν τοῦ τόπου μεταρρυθμίσεων.

ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Πάντες οἱ κλάδοι τῆς βιομηχανίας, καθ' ὅσον προχωρεῖ ὁ οἰκονομικὸς πολιτισμὸς, κατὰ τοσοῦτον περιβάλλονται τὸ έν-

δυνα τῆς ταχύτητος, ἵνα έν τῇ ποικιλίᾳ τῆς ἐνεργείας καὶ προαχθῶσι καὶ κινδυνεύσωσι πλείοτερον. Μεταξὺ ἔλων τῶν βιομηχανικῶν κλάδων, βεβαίως ὁ ἐμπορικὸς προίσταται ὑπ' ἀμφοτέρως τὰς ἐπόψεις ταύτας, καὶ διὰ τὰ μεγάλα κέρδη τὰ ὁποῖα έν μικρῷ σχετικῶς χρόνῳ περισυνάζει, καὶ διὰ τοὺς σκοπέλους ἐφ' ὧν συντρίβεται. Ἡ παρατηρουμένη ἐπίτασις τῶν πτωχεύσεων εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ὁσημέραι ἀνάπτυξιν τοῦ ἐκτεθέντος βιομηχανικοῦ φαινομένου. Ἐπειδὴ ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἠνέωξε τὴν πτωχευτικὴν ὁπὴν εἰς χρῆσιν τῆς δυστυχίας ἢ τῆς ἀπρονοησίας, ἔσον πλείοτεροι διαβαίνουνσι τόσον περισσότερον τὴν ταχύτητα τῆς νεωτέρας οἰκονομικῆς ζωῆς ἐπιβεβαιούσι.

Κατὰ τοῦτο δύνανται τὰ έν ταῖς Ἑνωμέναις Πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικῆς συμβαίνοντα νὰ δώσωσι τὴν πληρεστέραν εἰκόνα, διότι ἐὰν έν Τουρκίᾳ μόλις κινῶνται, έν τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ βαδίζωσι καὶ έν Ἀγγλίᾳ σπεύδωσιν οἱ τὸν ἑαυτῶν βίον κατασκευάζοντες, έν τῇ μεγάλῃ τῆς Ἀμερικῆς δημοκρατίᾳ οἱ ἄνθρωποι τρέχουσι, ἀλλοίμονον δὲ εἰς ἐκεῖνον, ἔστις πρὸς στιγμὴν χαλαρώσει τὴν ὁρμὴν του· καταπατεῖται ὑπὸ τῶν ὀπισθεν ἐρχομένων. Τοιοῦτος πάντοτε ὁ πυρετώδης χαρακτήρ τῆς δημοκρατικῆς οἰκονομίας. Ἄς ἴδωμεν πῶς πρὸς αὐτὸν συνδέεται ἡ προεκτεθεῖσα κατὰ τὸ ἐμπόριον πτωχευτικὴ ὁπὴ.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ K. Dun Barlow, ἐνῶ κατὰ τὸ 1875 ἐγένετο 7,740 πτωχεύσεις έν ταῖς Ἑνωμέναις Πολιτεῖαις, τῷ 1876 ἀνέβη ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς 9,092, τῷ 1877 κατέβη εἰς 8,872 καὶ κατὰ μόνους τοὺς ἐννέα πρώτους μῆνας τοῦ 1878 ὑπολογίζεται εἰς 8,678. Ἡ ἐποψις τοῦ κατὰ τὰς πτωχεύσεις ταύτας παθητικοῦ ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν. Τῷ 1875 ὑπελογίζετο εἰς 201,060,333 δολλάρια, τῷ 1876 εἰς 191,110,786, τῷ 1877 εἰς 190,699,936 καὶ διὰ τοὺς ἐννέα πρώτους μῆνας τοῦ 1878 εἰς 197,211,129. Ἡ κατὰ μέσον ἔρον ἀναλογία τοῦ παθητικοῦ πρὸς τὰς πτωχεύσεις εἶναι 25,960 δολλάρια διὰ τὸ 1875· 21,029 διὰ τὸ

1876· 21,491 διὰ τὸ 1877· 22,725 διὰ τοὺς ἑννέα πρώτους μῆνας τοῦ 1878.

Διαιρουμένων τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν εἰς πέντε ὁμάδας, αἱ πτωχεύσεις τῶν ἑννέα πρώτων μηνῶν τοῦ 1878 διανέμονται πρὸς ἑκάστην ὡς ἑξῆς· Ἀνατολή 1517, Κέντρον 2550, Μεσημβρία 1158, Δύσις 2909, Εἰρηνικός 514. Ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τοῦ παθητικοῦ, Ἀνατολή 30,033,135 δολλάρια· Κέντρον 79,375,469· Μεσημβρία 21,359,104· Δύσις 56,555,846· Εἰρηνικός 9,887,575.

Βεβαίως μεγάλην ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμητικῶν φαινομένων ἀσκαεῖ ἐπιρροὴν ἡ σειρὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων κρίσεων, τὰς ὁποίας ὑφίσταται σταθερῶς, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἐν τοῖς τελευταίοις ἔτεσι συλλήβδην τῆς ἀνθρωπότητος ἡ γενικὴ οἰκονομία. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἔποψις αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ συγχρόνως ὡς αἰτία καὶ ἀποτέλεσμα τοῦ προεκτεθέντος οἰκονομικοῦ νόμου, καθ' ὃν ἡ ταχύτης τῆς νεωτέρας βιομηχανίας περιέχει τὰ γονιμώτερα σπέρματα τῆς ὅλης καταστάσεως.

B. A.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑ.

Περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα ἀντιπρόσωποι κυβερνήσεων καὶ θιασῶται τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης συνήλθον κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου ἐ.ἐ. ἐν Παρισίοις πρὸς διακανόνισιν τοῦ ἀπὸ 25ετίας περίπου τεθέντος ζητήματος περὶ νομίσματος διεθνοῦς. Κατὰ πόσον τὸ ζήτημα τοῦτο συνδέεται πρὸς τὴν ὀριστικὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὁσημέραι ἀναπτυσσομένων διεθνῶν συναλλαγῶν περιττὸν νὰ ἀποδειχθῇ νῦν ἰδιαιτέρως. Τὸ θέμα τοῦτο εἰσεχώρησεν εἰς τὴν κοινὴν τῶν ἐθνῶν συνείδησιν, καὶ πᾶν βῆμα πρὸς τὴν νομισματικὴν μεταξὺ αὐτῶν ἐνότητα χαιρετᾶται πάντοτε μετ' ἀγαλλιάσεως ἐξ ὅλων τῶν μερῶν.

Τὸ περὶ οὗ πρόκειται Διεθνὲς Συνέδριον δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν μό-

νον τὴν νομισματικὴν τῶν ἐθνῶν ἀνάγκην· τὸ ἐνησχόλησε καὶ ἡ περὶ τὰ μέτρα καὶ σταθμὰ, ἐκ τῶν ὁποίων μάλιστα ἐδόθη ἡ πρώτη ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας ἀφετηρία. Ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὴν νομισματικὴν, διάφορα συστήματα ἐτέθησαν ὑπὸ σκέψιν, μεταξὺ τῶν ὁποίων προήδρευσαν τὸ τῆς διπλῆς νομισματικῆς βάσεως (χρυσὸς καὶ ἄργυρος), καὶ τὸ τῆς ἐνιαίας νομισματικῆς βάσεως (ἢ χρυσὸς μόνον ἢ ἄργυρος)· τὰ λοιπὰ, μὴ εἰσελθόντα ἔτι εἰς τὴν πρακτικὴν τῶν ἐθνῶν, ἐφ' ὅσον ταῦτα διαιροῦνται εἰς διμεταλλικά (Γαλλία, Ἰταλία, Βέλγιον Ἑλ-λὰς κλπ.) καὶ μονομεταλλικά (Ἀγγλία, Γερμανία κλπ.), ἐν δευτέρᾳ τινι σειρᾷ ἐνησχόλησαν τὸ συνέδριον.

Ἐν γένει τὸ συνέδριον διετύπωσε τὰς ἑξῆς εὐχάς· ἵνα τὰ ἄργυρᾶ καὶ χρυσᾶ νομίσματα φέρωσι ἐφ' ἑαυτῶν τὴν σημείωσιν τοῦ βάρους τοῦ καθαροῦ μετάλλου, καὶ τοῦ βάρους ὅλου τοῦ νομισματικοῦ μίγματος εἰς γραμμάς· — ἵνα ἐπὶ τῆς μετρήσεως ταύτης γείνη κοινῶς δεκτὸν τὸ δεκαδικὸν σύστημα· — ἵνα ἡ σχέσις τοῦ καθαροῦ μετάλλου πρὸς τὸ μὴ τοιοῦτον ᾖ κοινὴ πρὸς τὰ χρυσᾶ καὶ πρὸς τὰ ἄργυρᾶ νομίσματα· — ἵνα τὸ δικαίωμα τῆς νομισματοποιίας καὶ τῆς ἐξαγωγῆς ᾖ ἀπεριόριστον· — ἵνα ὁ δανειστής μὴ ᾖ ὑπόχρεως νὰ δέχηται εἰς ἐξόφλησίν του πλεῖονα τῶν 1,250 γραμ. ἀργύρου, ἥτοι 250 φράγκων ἀργυρῶν. Ἐπὶ τῆς τρίτης τῶν ἀνωτέρω εὐχῆς ἐγένοντο σφεδραὶ ἀντιρρήσεις, καθόσον πολλοὶ δὲν ἐφρόνουν ὅτι ἔπρεπε τὰ νομισματοποιεῖα τῆς ἐπικρατείας, ἐπὶ πάσῃ πολυτίμου μετάλλου προσφορᾷ, νὰ χαράττωσιν ἀπεριορίστως πρὸς πάντα ἰδιώτην νομίσματα.

Μετὰ θερμότητος ὑπεστηρίχθη τὸ σύστημα τῆς μιᾶς νομισματικῆς βάσεως καὶ δὴ τῆς ἐκ χρυσοῦ· προετάθη δὲ ὡς προσήκων τύπος τὸ δεκάφραγκον, τόσον διότι εἶναι ἤδη ἐν χρήσει μεταξὺ διαφόρων ἐθνῶν, ὁμοῦ ἀναβαινόντων εἰς 140 ἑκατομ. πληθυσμοῦ (Λατινικὴ Ἑνωσις), ὅσον καὶ διότι ἀνεπαίσθητοι δυσκολίαι ὑπάρχουσιν εἰς παραδοχὴν τοῦ καὶ μεταξὺ ἄλλων χωρῶν, αἵτινες σημαντικωτάτην κατέχουσι θέσιν εἰς τὴν παγκόσμιον οἰκονομίαν (Ἀγγλία, Ρωσσία κλπ.)·

δὲν ἐλησμονήθη δὲ ἡ δεκαδικὴ εὐκολία τοῦ δεκαφράγκου καὶ ἡ ἀναλογία τῆς ἀξίας του ἀφ' ἑνὸς πρὸς τὰς ἡμερησίας ἀνάγκας καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τὰς τῆς εὐρυτέρας συναλλαγῆς. Μετὰ σφοδρὰς καὶ ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἀντιρρήσεις τὸ Συνέδριον διετύπωσε τὴν εὐχὴν: — ἵνα πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἀποδοχῆς ἐνὸς διεθνoῦς νομίσματος εἰσαχθῇ ἐν ἐκάστη χώρᾳ εἰς νομικὴν κυκλοφορίαν τὸ κατὰ τὸν Γαλλικὸν τύπον χρυσοῦν δεκάφραγκον.

Παραλείπομεν τὰς λοιπὰς κατὰ μέρος γνώμας, ἐφ' ὧν τὸ Συνέδριον ἢ δὲν εἶχε τὸν χρόνον ἢ δὲν ἐνόμισε πρέπον νὰ προχωρήσῃ ἀπὸ τοῦδε, ὡς π. χ. τὴν ὑποτυποῦσαν ὡς διεθνὲς νόμισμα ἀπλὴν πολυτίμου μετάλλου μετρικὴν μονάδα.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΝ ΕΚ ΚΙΝΑΣ ΣΥΜΠΤΩΜΑ.

Ἐὰν ἀποβλέψῃ τις εἰς τὴν κίνησιν τῶν ἐκατέρωθεν τῆς Ἀμερικῆς θαλασσίων ρευμάτων, εὕρισκει ἀμέσως τὸν λόγον δι' ὃν ἔπρεπεν ὁ Νέος Κόσμος νὰ ἀνακαλυφθῇ μᾶλλον ἐκ τῆς Εὐρώπης ἢ ἐκ τῆς Ἀσίας. Τὰ θαλάσσια ρεύματα ἀντιτίθενται πρὸς τὰς ἐκ τῆς Ἀσίας προελεύσεις. Ἀλλ' ἡ περίοδος ἐκείνη τῆς ναυτιλίας, ἥτις ἐνώπιον τῶν ἀνέμων καὶ τῶν θαλασσῶν εὕρισκεν φραγμὸν ἀνυπέρβλητον, ὑπεχώρησεν ἐνώπιον ἑτέρας περιόδου, εἰς τὴν ὁποίαν δουλεύει ὁ ἀτμός. Τοιοῦτοτρόπως μεταξὺ τῆς ἀπωτάτης Ἀσίας (Κίνα) καὶ τῆς Ἀμερικῆς πρὸ ἐτῶν ὑπάρχει νῦν κανονικὴ ἀτμοκίνητος συγκοινωνία, κατόπιν τῆς ὁποίας δυνάμεθα νὰ σπουδάσωμεν μεταναστευτικὸν σύμπτωμα δυσυπολογίστου σημασίας.

Ὅσοι νομίζουσιν, ὅτι αἱ καταλυσασαὶ τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος εἰσβολαὶ ἦσαν ἐπινοήματα τῶν ἐγγὺς αὐτοῦ ἐγκαταστημένων βαρβάρων, ἀγνοοῦσι τὸν ὄγκον τοῦ ρεύματος, τὸ ὁποῖον παρέσυρε φυλάς καὶ ἔθνη εἰς τὸν ἐκ τῆς ἀνατολῆς πρὸς τὴν

δύσιν μοιραῖον δρόμον αὐτῶν, καὶ δὲν ἔχουσι σαφῆ ἰδέαν περὶ τῆς δραστηκότητος τῶν αἰτίων τὰ ὅποια, ἐπενήργησαν εἰς τὴν ἄνω παντὸς ὑπολογισμοῦ κίνησιν ταύτην τοῦ ἀνθρωπίνου πληθυσμοῦ. Τὸ κυριώτερον τῶν αἰτίων τούτων ἦτο ἡ ἐνδεia, καὶ ἡ τελειότερα εἰκὼν τοῦ ρεύματος περιλαμβάνει ἑλὴν καὶ τὴν πέραν ἔτι τῶν Ταταρικῶν στεπῶν Ἀσίαν. Ὅθεν οἱ ἀνοίξαντες τὰς πύλας τοῦ Οὐρανίου Κράτους διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ξένων ἐν αὐτῇ, τὰς ἠνέωξαν καὶ διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἰθαγενῶν. Ἐν Κίνᾳ κατοικοῦσι πλέον τῶν 400 ἐκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 70 ἔχουσι ὅλους τοὺς λόγους ἵνα ἐκπατρισθῶσιν. Ἀποθνήσκουσι ἐκ τῆς πείνης ὑπὸ τὰς τραπέζας, ἐφ' ὧν ἄλλοι τρώγουσιν, καὶ πνίγονται ἐντὸς τῶν ποταμῶν τῶν ὁποίων τὰ βλαστήματα πρὸ καιροῦ ἔπαυσαν νὰ τοῖς ἐπαρκῶσι. Τὸ ρεῦμα ἤρχισεν ἤδη πρὸς τὴν Ἀμερικὴν κατὰ πρῶτον σπουδάζει τὰ νέα μέσα τοῦ πολιτισμοῦ, ἔπειτα δὲ θέλει ἀναλάβει τὴν παλαιὰν πρὸς δυσμὰς ὁδὸν του. Εἶναι ὁ ἱστορικὸς κύκλος τῆς αἰωνιότητος, τροποποιούμενος μόνον κατὰ τὰ ὅπλα καὶ τὰς μεθόδους.

Ἀπὸ τοῦ 1855 μέχρι τοῦ 1860 ἡ κατὰ μέσον ὅρον ἐνιαυσία ἐκ Κίνας πρὸς τὴν Καλιφορνίαν μετανάστευσις ὑπελογίζετο εἰς 4 1/2 χιλιάδας ἀνθρώπων, κατὰ τὴν ἐπομένην πενταετίαν (1860—65) ἄνω τῶν 6 1/2 χιλ., κατὰ τὴν ἀκόλουθον πενταετίαν (1865—70) εἰς 9 1/2 χιλ. καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν (1870—75) εἰς 13 χιλ. Ἐὰν τὸ ρεῦμα τοῦτο ἐξακολουθήσῃ, ἐντὸς 25 ἐτῶν ἡ Καλιφορνία θέλει μεταβληθῇ εἰς Σινικήν· ἤδη οἱ ἐν αὐτῇ Σῖναι ὑπολογίζονται ἴσοι τὸν ἀριθμὸν πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς.

Ἡ μεταφορὰ τῶν Σινῶν ἐκ τῆς Κίνας εἰς τὴν Καλιφορνίαν δὲν ἀπαιτεῖ, κατὰ τὰ τελευταῖα τιμολόγια, ἀνωτέραν τῶν ἐνδεκα δολλαρίων δαπάνην (67 περίπου δρ.). Καὶ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ μεταναστῶν ἐστερημένων παντὸς ἐφοδίου, αἱ ἀναλαμβάνουσαι τὴν μεταφορὰν τῶν ἀτμοκίνητοι ἐταιρίαι πιστώνουσι πολλάκις αὐτοὺς διὰ τῆς δαπάνης, τὴν ὁποίαν μετὰ τὴν πρώτην ἐν Ἀμερικῇ ἀποκατάστασιν τῶν εἰσπράττουσιν ἐκ τοῦ ἡμερομισθίου τῶν, τὸ ὁποῖον κυματίζεται περὶ τὰ 18 δολλάρια κατὰ μῆνα. Ἐν Κίνᾳ μόλις ἀναβαίνει εἰς 4 1/2 δολλάρια! Τοιοῦτοτρόπως ἡ μετανάστευσις ἰσχυρότατον εὕρισκει ἐλατήριο ἐν τῇ πρώτῃ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ἀνάγκῃ, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἶναι τόσον ἀποτελεσματικὴ διὰ τοὺς ἐν Ἀμερικῇ κεφαλαιούχους καὶ ἐπιχειρηματίας ἐν τοῖς μεταλλευτι-

καὶς καὶ λοιποῖς ἐργοστασίαις παντὸς κλάδου βιομηχανικοῦ, ὅσον δύναται νὰ μαρτυρήσῃ ἡ μετριοτήτης τῶν βιωτικῶν ἀπαιτήσεων μεταναστῶν, οἵτινες διακρίνονται διὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν φιλοπονίαν των.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ ἐκ τῆς Κίνας πρὸς τὴν Ἀμερικὴν μετανάστευσις ἀνεβιδάσθη εἰς ζήτημα πολιτικὸν πρώτης τάξεως. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1870 ὁ John Eaton ἐκάλει εἰς προσοχὴν τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἐπὶ τῶν καταπληκτικῶν διαστάσεων, τὰς ὁποίας ἐλάμβανεν ἡ μετανάστευσις αὕτη. Πολλαχόθεν δὲ προτείνονται μέτρα νομοθετικά καὶ διοικητικά, βαπτισμένα ἐντὸς αὐστηρότητος ἄλλων αἰώνων ἀξίας. Τὸ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι ἐκτελοῦνται αἱ βουλαι τοῦ Ὑψίστου, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει δύναμις ἀνθρωπίνη ἵνα κατισχύσῃ ἐπὶ τέλους αὐτῶν. Ὅταν τὸ ποτῆριον τοῦ πληθυσμοῦ ὑπερχειλίσῃ, τὸ ρευστὸν θὰ χυθῇ, ἐξορμοῦντος τοῦ πλεονάζοντος πληθυσμοῦ σήμερον πρὸς τὸ ἐν ἔθνος καὶ αὔριον πρὸς τὸ ἕτερον. Διὰ τῆς εἰρήνης ἢ διὰ τοῦ πολέμου, αὕτη εἶναι ἡ φυσικὴ ὁδός.

Ἐν γένει ἡ θερμότης τοῦ ζητήματος προέρχεται οὐχὶ τόσο ἐκ τῶν μελλόντων φόβων περὶ βαθμιαίας ἐπικρατήσεως τοῦ Σινικοῦ στοιχείου ἐν Ἀμερικῇ, ὅσον ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ τὸν ὁποῖον ἐνεργεῖ ἡ προσφορά τῶν ἐκ Κίνας εἰσκομιζομένων ἐργατικῶν βραχιόνων. Ἡ ἀντικατάστασις τῶν παλαιῶν ἐργατῶν διὰ νέων ἐνεργεῖται μετὰ τοσαύτης δραστηριότητος παντοῦ ὅπου ἐπάτησαν Σῖναι, ὥστε οὐδαμῶς ἄπορον εἶναι ἡ μετανάστευσις των ἤρχισεν νὰ ἐγείρῃ καὶ τὰ δημοτικὰ πάθη. Προφανῶς πολὺ εὐθύνονται κατὰ τοῦτο αἱ ἰσχύουσαι ἐν Ἀμερικῇ προστατευτικαὶ ἰδέαι. Ὅπως ἐμποδίζεται ἡ εἰσαγωγὴ ἐμπορευμάτων καὶ μηχανῶν, οὕτω ὡς συνεπὲς φαίνεται νὰ ἐμποδισθῇ καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν ἐκ Κίνας ἀνθρωπομηχανῶν. Χωρὶς ὅμως νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ φυσικοῦ δικαιώματος τῶν τελευταίων, δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν τὸν οἰκονομικὸν ἐν Ἀμερικῇ ἀναχρονισμόν, διότι ἵνα πληρωθῶσι ἀκριβώτερον προνομιοῦχοι, τρόπον τινα, ἰθαγενεῖς ἐργάται καὶ φορολογηθῇ ἐντεῦθεν σύμπας ὁ λαὸς, παρίσταται ὡς σωτήριος ὁ ἀποκλεισμός τοῦ ἔξωθεν ἐρχομένου ἐργατικοῦ ρεύματος, τὸ ὁποῖον, ὡς ὁ Νεῖλος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ἀποστολὴν ἔχει τὴν λίπανσιν τῆς ἡν ἐκάστοτε ἐπισκέπτεται γῆς.